

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Кіровоградський Культурник

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Виходить в 5 грудня
1990 року

№ 34 (4113).

СУБОТА

11

СЕРПНЯ
1990 р.

Ціна 8 коп.

На Кіровоградщині захоплюються карате дець з тисячу юнаків і... дівчат. У обласному центрі любителів цього виду спорту — чотириста. Однак, не всі вони досягли такого успіху, як Олександр КУЗЬМІН (на фото). У змаганнях 1990 року на кубок СРСР з карате до кінюшин він зайняв перше місце.

Олександра наш фотокор Василь Грив сфотографував зразу ж, коли він повернувся з Японії з міжнародного збору, де пройшов атестацію на 1-ю (учнівський пояс). Сьогодні О. Кузьмін знову готується в закордонні краї брати участь у різноманітних змаганнях. До речі, за його словами, досягти таких успіхів зможе кожен, хто присвятить себе карате.

СЬОГОДНІ—ДЕНЬ ФІЗКУЛЬТУРНИКА

ФУТБОЛ В ОЛЕКСАНДРІЇ

Люблять, шанують, поважають футбол у Олександрії. Місцева команда «Шахтар», наприклад, збирає чимало своїх прихильників на стадіоні. Та це, так би мовити, сьогоднішня гра. Завтрашня, думається, буде ще краща. Адже у спортивних змаганнях на приз ЦК ВЛКСМ «Шкі-

ряний м'яч», команда «Космос» середнього віку гравців стала... чемпіоном України!

Справді, перше місце вибороли олександрійці. Спочатку у місті, потім в області здобули першість. Обком, Олександрійський міськом комсомолу благословили наших земляків у далеку дорогу. Зігравши у регіональному турі з Одесою (2:0), Харковом (2:0), Вінницею (2:0), добралися до півфіналу, де перемогли команду з Києва (1:0). Фінал — і чемпіонський м'яч Андрія Неруха вивіз команду у фінал СРСР (м. Муром Володимирської області).

Тренер «Космосу» Сергій Бойко, коли запитали, завдяки чому стали чемпіонами республіки, відповів, що — завдяки комсомолу!

Постійна допомога, як моральна, так і матеріальна давала змогу повністю віддаватися грі. Звичайно, комсомолу, як організатору, ці слова чути приємно. І тим паче, що відмінну оцінку цим турботам дали тренер спортивного клубу «Кристал» Євгеній Абрамович і педагог-організатор команди Віталій Голосенко. Їхня команда молодшої групи посіла друге місце в республіці.

А тепер залишається назвати кращих гравців «Космосу» — Андрій Нерух, Сергій Сігіда, Сергій Донцов, Павло Кадіров. У «Кристалі» — Богдан Босецький (кращий нападаючий турніру), Анатолій Петренко, Владислав Гелезеря, Сергій Киреев, Віталій Дядюра.

Запам'ятаймо ці прізвища, адже цілком ймовірно, що років через десять вони звучатимуть на чемпіонаті світу з футболу. І ще запам'ятаймо, що відкрив їх комсомол.

До речі, на знімку ви бачите, як Людмила Єгельська, секретар Кіровоградського обкому комсомолу вручає цінні подарунки членам футбольних команд «Космос» і «Кристал».

Р. С. Редакція вітає любителів спорту, всіх шанувальників «Молодого комуніста» з сьогоднішнім Днем фізкультури. Щастя, здоров'я, успіхів вам, наші друзі!

У дитсадок з басейном — без черги

Усе найкраще — дітям! Ці звичні гучні слова сприймаються як аксіома — без доказів. А як насправді, зокрема, в селі? Недавно я завітав до новозбудованого дитсадка у Рівному.

— Як з'явився такий гарний двоповерховий дитсадок? — запитую у завідувачі Катерини Леонідівни Колесник.

— Це ініціатива директора нашого дослідно-експериментального заводу Віктора Сергійовича Неділька, який пішов назустріч побажанням своїх працівників. Люди вдячні йому. Адже тепер всім, хто проживає у цьому, так би мовити, «мікрорайоні», не треба водити

дітей аж у центр села чи в якийсь інший дитсадок, — говорить моя співрозмовниця.

А що батьки? — Ми раді, що наші діти ходять у цей садок. Тепер на роботу і з роботи приходимо вчасно, він — поряд, не треба вести дитину так далеко, — каже Галина Іванівна Гущина.

— Як тебе звати? — запитую на майданчику шестирічного хлопчика.

— Серьожа Мельниченко, — відказав мені.

— Тобі подобається в дитсадку?

— Так.

— А що саме подобається?

— Тут нас навчають співати, грати на піаніно, рахувати, малювати...

У новозбудованому садочку вихователі працюють Н. Коробка, Г. Лісничка, Н. Пітєвич. Всі вони — випускниці Олександрійського педучилища. Власними силами працівники садка зробили ремонт. Перфарбували підлогу, панелі, вікна, двері. Завідувача потурбувала про кольоровий телевізор, магнітофон, баян. Музкерівника, правда, ще немає — на піаніно поки що грає вихователька із старшої групи.

Дитсадок ще повністю некомплектований: потрібно набрати три групи. Тож

чому не потурбуватись голові правління колгоспу «Рассвет», щоб діти його працівників теж ходили сюди. Адже колгоспний садок знаходиться далеко не у кращому стані: приміщення потребує ремонту, маюки там рідко бачать молоко чи масло. Не все гаразд і з санітарією. От і волили б із «Рассвета» дітей до заводського дитсадка, де є гарні ігрові майданчики з накриттям, гойдалки, різноманітні іграшки і навіть плазальний літній басейн з підігрівом води. Тут справді: усе найкраще — дітям!

Л. САВИЦЬКИЙ.
Новоукраїнський район.

ЖИВУЄ

ОНУФРІЙКА

Вірніше — не сам райцентр, а район живує. В селі живує. Є в цього річної кампанії свої передовики, свої лідери. Нас, як і раніше, радують повідомлення з місць.

Рік два тому була добра традиція — працівники райкомів комсомолу зв'язувалися по телефону з редакцією і передавали про успіхи молоді. Працював «гарячий» телефон у редакції.

Нині, як і раніше, є в «Молодому комуністі» сектор сільської молоді. Є там і телефон (номер 2-04-84), але дуже рідко по ньому дзвонять комсомольці. І для нас було приємною нотиною минулого понеділка почути голос інструктора Онуфріївського райкому комсомолу Василя Харківського:

— Редакція? Прийміть, будь ласка, інформацію про жнивів з району.

Записали.

Ми були приємно здивовані, що з району нам знову почали давати «сві-

жі» інформації, що знову будемо мати матеріали про жнива. З радістю відзначили, що онуфріївці першими відновили прекрасну традицію, бо останній рік щось «не ладилось» у нас з такими повідомленнями. Три роки тому, коли газета виходила три рази на тиждень, ой, як ладилось! Не забували ми про людей. Встигали і райкомівці, і журналісти.

Тож, не шукаючи винних, давайте повернемо розумну й прекрасну традицію і повернемося до людей. До тих, які сьогодні живують. Давайте разом писатимемо про нас з вами, про бурхливе життя.

От, приміром, про комбайнера Віктора Боцула з колгоспу «Україна», котрий на своєму «Доні» намолотив 18412 центнерів зерна.

Микола Васильківський з колгоспу «Зоря» комбайном СК-5 намолотив 13192 центнери хліба. Найвищі результати на перевезенні зерна серед молодих шоферів у Віктора Зодєєва з колгоспу імені Ілліча, котрий автомобілем ГАЗ-53 перевіз 14814 центнерів зерна.

Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

ЮНАКИ І ДІВЧАТА!

ЯКЩО ВИ ХОЧЕТЕ ЖИТИ І ПРАЦЮВАТИ В ОДНОМУ З НАЙКРАСИВІШИХ МІСТ У СВІТІ — СТАРОВИННОМУ КИЄВІ — ВАШІ МРІЇ МОЖУТЬ ЗДІЙСНИТИСЯ!

ЗАВОД ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ВИРОБІВ ЗАПРОШУЄ ВАС НА РОБОТУ І ГАРАНТУЄ ПОСЕЛЕННЯ В БЛАГОУСТРОЄНІ ГУРТОЖИТКИ, ПРОПІСКУ В м. КИЄВІ І ТЕ, ЩО ВАС ПОСТАВЛЯТЬ НА КВАРТИРНИЙ ОБЛІК.

СОЛІДНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЗРОБИТЬ ВАС МАТЕРІАЛЬНО НЕЗАЛЕЖНИМИ. У ВАС БУДУТЬ МОЖЛИВОСТІ ЗДІЙСНИТИ ПОДРОЖІ ПО РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ І ПОБУВАТИ ЗА КОРДОНОМ, ВІДПОЧИТИ В ЗАВОДСЬКОМУ ПРОФІЛАКТОРІ І ПАНСІОНАТІ, ЗАЙМАТИСЯ СПОРТОМ У ЗАВОДСЬКОМУ СПОРТКОМПЛЕКСІ І СПОРТЗАЛАХ, ЯКІ Є ПРИ КОЖНОМУ ГУРТОЖИТКУ.

БУФЕТ, ІДАЛЬНЯ, МАГАЗИН-САЛОН, СТИЛ ЗАМОВЛЕНЬ ВИВІЛЬНЯТЬ ВАШ ЧАС І ПОЗБАВЛЯТЬ ВІД ПОБУТОВИХ ТРУДНОЩІВ.

ДЛЯ ТИХ, ХТО НЕ МАЄ СПЕЦІАЛЬНОСТІ, ОРГАНІЗОВАНО КУРСИ ПРИ ЗАВОДІ. КОЖЕН З ВАС МАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВЛАСНОРУЧ ПОБУДУВАТИ СОБІ ЖИТЛО І ЗНАЙТИ СВОЄ МІСЦЕ В СТОЛИЦІ УКРАЇНИ — МІСТІ КИЄВІ.

НАША АДРЕСА: 252155, КИЇВ-155, ВУЛ. ЛУГОВА-13, 33БВ, ДБК-4. ТЕЛ. 430-94-96; 430-96-73.

Козацькому роду — нема переводу

У Дніпропетровській і Запорізькій областях 2—5 серпня проходили Дні козацької слави, присвячені 500-річчю українського козацтва. У святі взяла участь і делегація від Кіровоградської області.

Це було не просто грандіозне свято — перш за все політична акція, направлена на здобуття незалежності і державності України.

У Нікополі проходила наукова конференція з історії козацтва. В багатьох містах Придніпров'я мітинги збирали тисячі людей. Відбулося освячення могили І. Сірка та могили Пам'яті під селом Капулівкою Дніпропетровської області. На багатотисячному мітин-

гу, який почався після освячення могили І. Сірка, виступили народні депутати УРСР Д. Павличко, В. Яворівський, І. Драч, М. Горинь. Мали сдово також народний артист УРСР А. Мокренко, гості з Торонто, представники різних регіонів України.

3-го серпня сотні автобусів з учасниками свят їхали у напрямку Запоріжжя, де відбулися демонстрація і мітинг. Колонна людей, що прибули з усієї України (не було жодного обласного центру, звідки б не приїхала делегація) розтягнулась на кілька кілометрів. Зробивши коло пошани на острові Хортиця, колонна рушила до центру міста. Чотири го-

дини продовжувався похід. Йшли козаки з буфторними шаблями, кубанські козаки, дівчата й жінки у національному одязі різних куточків України, січові стрільці, навіть діти були вбрані в національний одяг — хлопчики, як козаки, а дівчатка з віночками і стрічками на голівках. Над колоною маяли тисячі і тисячі прапорів, хоругв. У центрі Запоріжжя відбувся величезний мітинг.

Завершилося свято запаленням ватри на могилі Пам'яті та мітингом-клятвою.

Більш детальну розповідь про цю подію читайте в наступному номері «МК».

Наш кор.

ТЕРМІНОВО

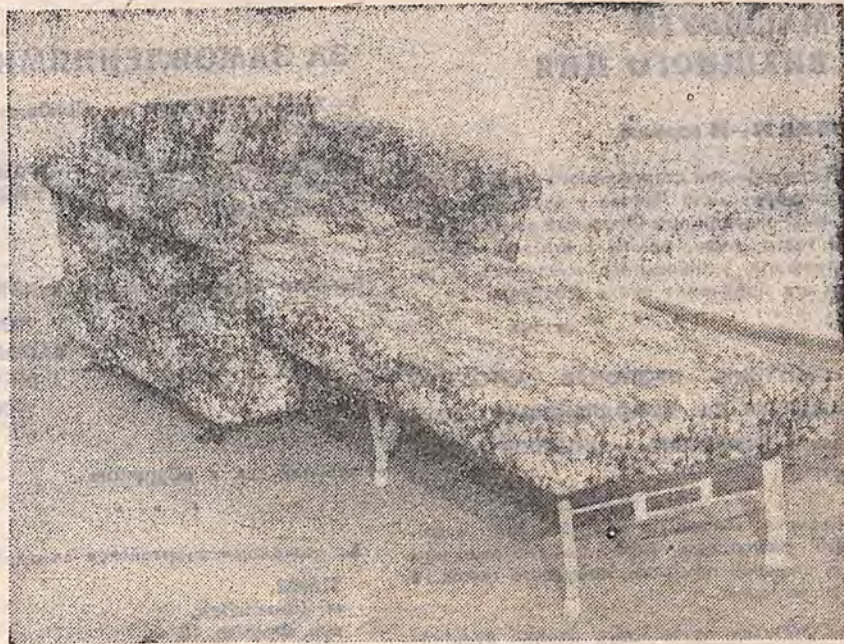
Завершується збирання зернових на полях Світловодського району. Півдню працюють молоді механізатори. У районному змаганні, яке проводить міськом комсомолу, першість тримає Олег Гончаров з колгоспу «40 років Жовтня» — комбайном СК-5 він намолотив 8131 центнерів зерна.

На другому і третьому місцях комбайнери Михайло Потапов (колгосп імені Чапаєва), Олег Башняк (колгосп імені Гагаріна), які зібрали відповідно 6688 і 5838 центнерів зерна.

В. КОСТЕНКО,
інструктор оргвідділу Світловодського МК ЛКСМУ (МДС).
(Телефоном, 7.08.90 р.)

ОЛЕКСАНДРІЙСЬКІ МЕБЛІ

Навіть ще в ті часи, коли в меблевих магазинах був вибір, коли примхливий покупець перебирав імпортом, вироби Олександрійської меблевої фабрики не залежувалися. Про день сьогоднішній не розписуватимемо — на ці меблі, приміром, у Кіровограді існує черга. А роблять їх на фабриці не так і мало: за чотири місяці цього року з конвеєра зійшло 11112 дизайнів, 11000 крісел.

— Можна й більше виготовляти, — говорив директор підприємства Іван Павлович Гарко, — але пробуксує в нас реконструкція.

Не мають на фабриці її робітники меблів стільки, скільки їм потрібно. Все йде на виконання держзамовлень. Звичайно, в області лишається десь половина виробів. Хоча могло б і більше.

Іван Павлович дуже просив, щоб наприкінці матеріалу дописав я два речення. Про те, що всі документи на проведення реконструкції підго-

товлені, що до неї готові й виробничники, але... нема підрядника.

«Я розумію, яка складна ситуація в області з будівництвом, — зітхав

І. П. Гарко. — Але ж, отримавши квартиру, кожен хоче туди поставити й м'який куточок (диванчик, два м'які крісла, журнальний столик)».

Погоджуємося — кожен хоче, а найбільше, мабуть, хоче молодь. Особливо та, яка після довгих поневірянь по гуртожитках, чужих квартирах отримала свою законну і яку б обставити...

З 1974 року фабрика не розбудовується. Після реконструкції виробів виготовлятиметься на 6 мільйонів карбованців більше, ніж на сьогодні, і це — крок до поповнення ринку товарами.

Думають робітники (і покупці теж), що новий склад обласної Ради народних депутатів теж зрозуміє, що реконструкція для олександрійських меблевиків, для нас з вами, шановні читачі, це — вихід із скрутного становища дефіциту меблів. І ще про одне хочеться сказати: можливо ті, за кого віддавали свої голоси під час виборчої кампанії до Рад, знайдуть якийсь вихід? Бо так вже хочеться колись побачити їх

у вільному продажі, оті вісім виробів, з яких важко виділити кращий, бо всі вони покриті одним словом «дефіцит».

Цілком природно звучали слова Йосипа Романовича Дасевича, технолога, про те, що Україні потрібна економічна реконструкція. Запам'яталося з відвідин фабрики і обурення, що трансляцію сесії нашої республіки на заводі підмінили трансляцією з'їзду Рад Росії; що шанують тут мову прагматів — не те, що нею розмовляють, а й усі ділові папери пишуться — українською. Ольга Пилипівна Кравченко, начальник відділу кадрів, яка чи не найдовше за всіх працює, розповіла про історію підприємства.

До Жовтня 1917 тут розвивався промисел господарськими товарами, а в 1929 році утворилася артіль «Червоний тесляр», де трудилися столлярі, теслярі, майстри з живопису... Під час фашистської окупації простежувався «сундуковий» напрям — гітлерівці примушували виготовляти скрині, в яких відправляли

награбоване. А ще в ті роки, особливо під кінець 1943, робили спецзамовлення — труни для гітлерівських воєн. Після визволення Олександрії від фашистів виготовлялися діжки, парти для шкіль, меблі для дитсадків. З 1 жовтня 1960-го року артіль переходить у виділені приміщення недобудованої птахофабрики колгоспу імені Леніна. Відтоді вона й перейменувалася на Олександрійську меблеву фабрику.

Т. ГОРИСЛОВЕЦЬ,
Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.
м. Олександрія.

Р. С. Ці фотографії нам передали на фабриці. Можливо, ті, хто вирішує її долю, подивляться, побачать, що олександрійські меблі нічим не гірші від інших і допоможуть із початком реконструкції?

«Є ДВОЛИКІ, ПРИСТОСУВАНЦІ Й НАВІТЬ РУХІВЦІ...»

ОГЛЯД ЛИСТІВ

Пошта сектору комуністичного виховання за останні місяці, за висловом одного з наших авторів, засвідчила, що «за молодь треба братися». Власне, від самої молоді листів надійшло не густо. Але знову «порядували» невідомі борці за ідейну цнотливість газети. Практично весь творчий склад редакції перерахувала Л. Козур (ми не впевнені, що їм я не вигадане), звинувативши газетарів у «жовтоблакитницьких симпатіях». Правда, почавши з «Молодого комуняра», авторка переклосувалася на «Кіровоградські новини» і поставила рішучу вимогу опублікувати прізвища усіх семи чоловік, які там працюють. Мотивувала цю вимогу вона досить своєрідно: «Тоді ми точно знаємо, чи ви «жовті», чи «жовто-блакитні»...».

Втім, були й листи іншого плану. Зокрема, пізнавальний матеріал «Визвольна місія Радянської Армії» запропонував кандидат історичних наук І. Т. Артеменко. Є в ньому і рядки, присвячені воєнним подіям, пов'язаним з Кіровоградщиною, але все ж переважає науковий аналіз ходу війни. Такий матеріал, звісно, більше пасував би до спеціального видання, а не до молодіжки. Про перебіг боїв за визволення Куцелики розповів у своєму листі полтавчанин І. І. Міняйло, харків'янин Д. О. Метелиця — про комсомольське підпілля у Вільшанському районі...

Кореспондент газети «Металл и люди» (Світловодськ) докладно розповідає про діяльність клубу воїнів-інтернаціоналістів «Побратим», який немало робить для військово-патріотичного виховання юних світловодців. У листі члена обласного літературного об'єднання С. М. Бонфельда йдеться про святкову зустріч ветеранів колишньої Першої гвардійської армії у Чернігові, в якій брав участь і автор.

Не може не зачепити нас, сьогоднішніх мешканців області, лист-прохання з Устинівського району. За-

мість прізвищ у ньому, на жаль, стоїть загальне: «Учні Димитрівської СШ», зате проблеми піднімаються дуже гострі. Йдеться про будівництво Криворізького гірничозбагачувального комбінату, що загрожуватиме димитрівцям (як, до речі, й усій області — про це «МК» вже писав) різким погіршенням екологічної ситуації. «Захистіть нас, арятуйте!» — такими словами закінчується лист. Очевидно, що газета тут не може відіграти багато. Ми, як і учні, чекаємо відгуку новообраних органів влади на наші недавні критичні публікації з приводу проблеми будівництва КГЗКОРУ.

Дещо несподіваний аспект екології зачеплено в листі з Верховної Ради СРСР за підписом голови підкомітету з екологічної освіти й виховання Л. Кузнецова. Йдеться про лист від групи школярів Кіровоградщини: «Лист свідчить про недостатню практичну й інформаційну роботу, пов'язану з охороною тварин (у тому числі й домашніх), на території області... Уявляється доречним на основі листа організувати публікації в місцевій пресі з піднятих питань, повідомити, що роблять у цьому напрямі органи держохорони природи, громадські організації, школа й позашкільні заклади». Що ж, спасибі голові Л. Кузнецову за цінні вказівки. У листі ж, про який він згадує, йдеться про проблему бездомних тварин. І наваряд чи вирішать її усі названі всі. Є дволики, є пристосованці й навіть рухівці, які почали рухатися в протилежний бік, — пише з цього приводу й ветеран П. С. Уранов. Павло Степанович закликає редакцію, з нею й

читачів, не звертати з лєнінського шляху. При цьому ветеран стверджує навіть, що молодь часом «боїться» висловити слово «Лєнін», і висловлює непевність, чи залишиться поет В. Гончаренко вірним... «рядкам свого вірша про В. І. Леніна». Що ж, така недовіра і до поета, й до молоді взагалі навряд чи робить честь будь-кому, в тому числі й шановному П. С. Уранову.

А ось В. А. Калашник і К. Я. Залюбовська висловлюються у своїх листах і з приводу Руху, й з приводу тих перемін, які відбуваються в суспільстві, куди прихильніше: «Вважаємо, що перебудова, гласність, демократія — це дуже хороша справа» (В. А. Калашник); «Часто нами керували люди недалекі, бездушні, люди, які дбали більше про свій добробут... Я — за багатопартійність» (К. Я. Залюбовська). Кіровоградка О. І. Крижанівська вважає, що закостенілість ідеології, нетерпимість до всього нового якраз і породжує такі відносини між людьми, коли голова колгоспу починає дорікати письменникові «легким хлібом» і вигадати, щоб той ішов «розгружати вагон», бо тільки так зможе «пізнавати людей». Авторка висловлює жаль із приводу того, що професіоналізм у нашому суспільстві часом нічого не важить, його легко кидують на поталу начальницьким амбіціям...

Що ж, велика розбіжність думок, яка виявилася в сьогоднішньому огляді, свідчить не скільки про відсутність достославної єдності нашого суспільства, як про наявність великого розмаїття оцінок і суджень. А це, що б там не говорили прихильники ідейної стерильності, явище позитивне. Бо тільки чесна боротьба думок, а не бездумне повторення звичених гасел, і може породити нову якість і в нашому розумінні життя, і в самому цьому житті.

С. ПЕТРЕНКО.

ВАМИ — «СПУТНИК»

ВИ ХОЧЕТЕ приємно відпочити під час відпустки! Не роздумуйте навіть! Поспішайте! Привабливі, інтригуючі, захоплюючі маршрути вам запропонує тільки «Спутник». Скористайтеся його послугами.

КРУІЗ КОРАБЛЕМ

5—12 вересня. ЛЕНІНГРАД — ОСТРІВ ВАЛААМ — ОСТРІВ КИЖІ — з чотирьохденним перебуванням у Ленінграді. Проживання в готелі. Екскурсії: Петропавловська фортеця, Пискарьовське кладовище, Петропавловський замок, Ермітаж. І, звичайно, — триденний круїз на теплоході «А. С. Попов» на острови Валаам і Кижі з оглядом музеїв, пам'яток архітектури.

Бюро міжнародного молодіжного туризму «Спутник» запрошує на внутрішньосоюзні маршрути

**ЛЕНІНГРАД 6—10
14—18
18—23 вересня.**

Проживання — в Будинку молоді. Програма п'ятиденного перебування в Ленінграді включає екскурсії в Петропавловську фортецю, Павлово-Посадський палац-музей, Петропавловський замок, Ермітаж, а також — театральні-розважальні заходи.

СІМФЕРОПОЛЬ 10—14 вересня.

У програмі перебування — відвідини музеїв Севастополя і Бахчисарая, Ялти і, звичайно, відпочинок на Чорноморському узбережжі.

ТАШКЕНТ — САМАРКАНД — БУХАРА 12—24 вересня.

Перебування по 4 дні в кожному місті. Проживання — в готелях.

У Ташкенті — екскурсії на ВДНГ, відвідини музеїв мистецтва, Дружби народів.

У Бухарі — відвідини архітектурних пам'яток міста: ханської в'язниці Зіндан, східного базару, карбівної майстерні.

У Самарканді — огляд обсерваторії і музею Улугбека, комплексу мавзолеїв Шахі-Зінда, архітектурного ансамблю «Регістан», мавзолею Гур-Емір, різноманітні вечірні заходи.

САМАРКАНД — КАРШИ — БУХАРА 2—11 жовтня.

МАРШРУТИ ВИХІДНОГО ДНЯ

ЛЬВІВ 28—30 вересня.

Після відвідин старовинного і прекрасного сьогодення міста Львова у вас залишаться приємні спогади про Олеський замок, оперний театр, музеї релігії і атеїзму, меблів і фарфору, українського мистецтва, а також від побачених скель Довбуша.

«СПУТНИК» ПРОПОНУЄ АВТОБУСНІ МАРШРУТИ ЗА ЗАМОВЛЕННЯМИ. Один з них — ТИРАСПОЛЬ — КИШІНІВ — ОДЕСА.

Кишинів запрошує відвідати свої музеї, ВДНГ республіки. Тирасполь покаже вам свої визначні пам'ятки, побуваєте також і в місті Бендери.

«Спутник» організовує вечірні культурні заходи, навіть... екскурсію на виноконьячний завод з дегустуванням марочних вин і коньяків, прогулянки по річці Дністер.

«Спутник» організує прекрасний відпочинок за маршрутом **«ЗОЛОТЕ КІЛЬЦЕ РОСІЇ»**.

Проживання в готелі «Волга» зі всіма зручностями, харчування — в ресторані «Русь». На вас чекають автобусні поїздки в міста Ярославль, Ростов-Великий, Суздаль, поїздки в Щелково (музей-заповідник О. М. Островського), Плес (музей Левітана), Карабіку (музей-заповідник Некрасова). Незабутні враження чекають після прогулянки на теплоході по Волзі.

ЗА ЗАМОВЛЕННЯМИ:

5—7-денні поїздки в Прибалтику маршрутами:

- 1) ВІЛЬНЮС — КАУНАС — ТРАКАЙ;
- 2) РИГА — ЮРМАЛА — СИГУЛДА;
- 3) КЛАЙПЕДА — ПАЛАНГА.

Бажаєте здійснити поїздки в КИЇВ,

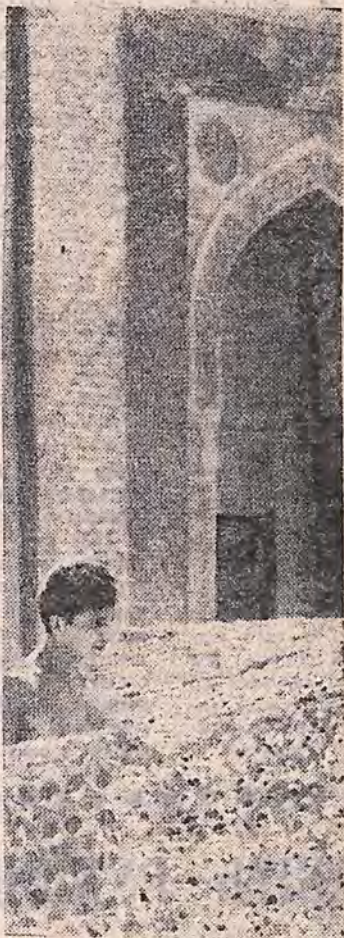
ПОЛТАВУ,
ЗАПОРІЖЖЯ,
ВІННИЦЮ,
ЧЕРКАСИ,
КИЇВ

— звертайтеся з «Спутник».

За довідками звертайтеся за адресою:

316002,
м. Кіровоград,
вул. Фрунзе, 10,

БММТ «Спутник».
Тел.: 2-95-26
2-89-67
2-89-83.

Вас запрошує «ОРБІТА»

У магазині-салоні ви зможете не тільки одержати цікаву інформацію про теле-радіоапаратуру, а й придбати найрізноманітніші кишенькові радіоприймачі «Імпульс», «Селена РП-401», «Меридіан РП-408», «Меридіан РП-401», «Вега РП-341-1». Ціна доступна кожно-

му — від 30 до 40 карбованців. Найліпше прикрасить вашу квартиру, зніме втому, піднесе настрій магнітофон-програвач «Дует-ПМ-8101-стерео», ціна якого 175 крб., вага — 0,5 кг, працює від елементів живлення «Прима 316, 343», «Оріон-373».

Так само зручна, проста в експлуатації магнітола «РМ-301» третьої групи складності. Вона забезпечує прийом передач на хвилях діапазонів СХ; ДХ; УКХ, проводить монофонічний запис фонограм із вмонтованого мікрофону і радіоприймача.

Шановні кіровоградці та гості міста!

Вас запрошує «ОРБІТА». Будьте певні — зайшовши в магазин, ви зробите потрібну недорогу покупку!

«ОРБІТА», м. Кіровоград, пл. Дружби народів, 7. Тел.: 4-62-22.

Народ, який по-грецьки звався: «кіммер»

ІСТОРИЧНА
ПАМ'ЯТЬ

СТЕПОВІ кургани зберігають пам'ять і таємниці історії як безіменних народів, так і тих, чий наймення дійшли до нас із глибини тисячоліть. Одна з таких могил — поховання кіммерійця — було досліджене в травні минулого року археологічною експедицією Кіровоградсь-

розділяють сотні років, було обумовлено традицією сприйняття курганних пагорбів як своєрідних кладовищ, що існувала протягом тисячоліть у народів, які населяли степи сучасної України.

Кіммерієць — доросла людина, похований у ямі з підбосом, вхід до якої

тої фольги, та бронзовою бляшкою на лобній частині. Ліворуч від поховання знайдено також кістки вівці чи кози — залишки тризни.

Наявність у похованні прикрас, ножа та решток їжі свідчить про віру древніх кіммерійців в потойбічне життя. За даними порівняльної ет-

нографії, і речі, і їжу в поховання клали не тільки «для небіжчика», якого ховали, а й для давно померлих його родичів та одноплемінників, вважаючи померлого за посла до них.

Завдяки знахідкам діаманту і бронзового ножа вдалося з певністю датувати час поховання кім-

мерійця біля с. Лозуватка: X століття до н. е.

Це не перше кіммерійське поховання, знайдене на території Кіровоградської області. Вони були виявлені при дослідженні курганів в Новоукраїнському районі біля сіл Помічної та Захарівки (1989 рік), в Долинському районі біля с. Пятихатки, в Компаніївському — біля с. Софіївка; серед речей у цих похованнях знаходилися дуже своєрідна кераміка сірого з лощеною поверхнею — очевидно, призначена для жертвоної їжі чи напоїв, камінний брусочок із шліфованого твердого каменю, що використовувався для гостріння залізних кинджалів та мечів.

Дно кожної могили обов'язково було покрито залишками якогось органічного матеріалу, морської трави і, крім того, посипане з ритуальною метою крейдою. Біла крейда для древніх асоціювалася з водою, тому, посипаючи крейдою дно ями, вони намагалися «обмити» (очистити) майбутнє місце поховання.

Кіммерійці — достовірно відомий народ, що проживав на території сучасної України в 1 тис. до н. е. Античні автори їх описують як воїнів, що жили воєнним промыслом, грабунками у сусідів, розведенням коней. Згадуються кіммерійці і в Біблії під наз-

вою народу Кіммер, а також, як вважає більшість сучасних дослідників, серед союзників троянців у Гомеровій «Іліаді» — під назвою «гіппемологі» (молоковедливих людей). У VIII столітті до н. е., як повідомляє Геродот, кіммерійці під тиском скіфів були змушені залишити степи Північного Причорномор'я. Тим же часом датуються археологами також розмаїті поховання кіммерійців на території сучасної України, зокрема, — Кіровоградщини.

Кіммерійці зникли, а пам'ять про них живе. В античні часи кіммерійськими називалися різні селища та урочища східної частини Криму; це і Боспор Кіммерійський, і два поселення по його берегах, мис Кіммерій біля гирла Кубані та інші назви, які через давньогрецьких істориків та географів дійшли до нас.

Від кіммерійців походять знання протослов'янськими металургією заліза; та й походження таких слів, як «бог», «могила», «ховати» та багатьох інших пов'язане з впливом на слов'янське коло культур іраномовних племен кіммерійців, а потім і скіфів, сарматів.

М. ТУПЧЕНКО, завідувач сектором археології обласного краєзнавчого музею.

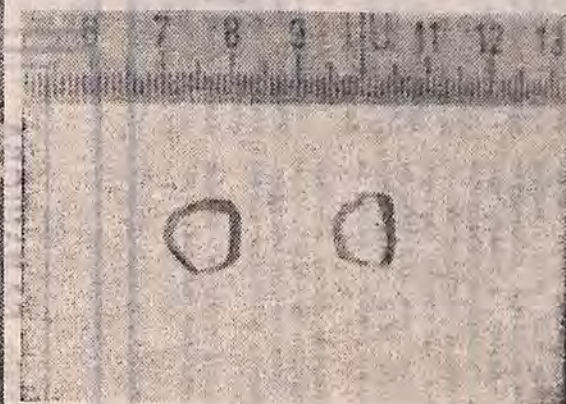
На знімках: загальний вигляд поховання; речі з кургана.

кого красназавчого музеоу під час охоронних розкопок курганів біля с. Лозуватка Компаніївського району. Кіммерієць був похований у кургані, спорудженому ще племенами ямної культури близько п'яти тисяч років тому; кіммерійці населяли степи Північного Причорномор'я близько трьох тисяч років тому.

Використання одного і того ж кургану як поховальної споруди народами, можливо, різноетнічними, час існування яких

було перекрито дерев'яними плахами та буювим каменем із берегів Інду, що протікає неподалік. Він лежав у скорченій позі на лівому боці. Можливо, таке розташування померлого імітувало позу сплячої людини. На правій руці кіммерійця покладено невеликий бронзовий ніж-бритву, а голову, очевидно, прикрашала «діадема» — шкряпаня чи тканинна пов'язка (органічна основа якої не збереглася) з двома височинними кільцями, зробленими із золо-

А В СЕРПНІ СХОДИЛА ЗОРЯ...

Цією публікацією ми продовжуємо серію статей про походження й астральний (зоряний) зміст дохристиянських обрядів наших далеких предків. Обряди ці дійшли до нас в дещо зміненому вигляді майже цілком або у фрагментах; завдання цієї публікації — не лише констатація наявного, а й спроба реконструкції уявлень протослов'ян, а серед них — і попередників та предків нинішніх українців.

Як уже мовилося, цілком земні справи, відбиті в календарних обрядах наших предків, були певною мірою узгоджені із рухом небесних світил. Так і прадавні свята Перуна (Іллі) та Велеса (Власія) мали певні ключові «точки відліку» в ряду астрономічних процесів, які доволі просто спостерегти. Печальне свято Перуна, яке відбивало неспроможність тривоги хліборобів за долю ниви, відбувалося саме тоді, коли люди напружено гадали: чи ж не загине урожай від негоди? Свято це ще й об'єднувало людей між собою, було для них певною нагодою відчуття взаємозалежності між собою й природою. Очевидно, що й пізніші, вже християнські «хресні ходи» та моїння «на урожай» були своєрідним продовженням давньої традиції. Тривога за долю врожаю була така велика, що люди за дохристиянських часів приносили у жертву грізному «дядькові богів» Перунові навіть тварин (а в якісь часи, можливо, й людей), що було загально нехарактерно для інших обрядів наших предків. Це може бути й непрямим свідченням того, що на якомусь етапі формування суспільства давніх землеробів Перун був «привнесений» до пантеону місцевих богів якимсь приїжджим народом. Втім, по версії, яку не відкидають О. Знойко чи Б. Рибаків, Перун також вважався батьком «зоряної тріади» — Сонця, Місяця, Зорі, а це якраз заперечує припущення, що Перун — «пришелець»...

Нині день Іллі (давнього Перуна) припадає на початок серпня. Давні землероби, не маючи, звісно, теперішніх календарів, визначали цей день за станом місяця. «Новий місяць» появляється на нашому небосхилі, приміром, у 1990 році 22 липня. «Серпник» молодика й означав початок місяця серпня. Це й був день зажинку.

Зажинки починалися з обряду зажинання першого снопа, званого «воєвоюдою». Це робила, як правило, найкраща жниця, чим виражалася велика повага до «Дідуха» (сніп, який називався так, потім урочисто ставили в хаті на покуті). Зажинкові пісні, виконувані при цьому, величали вправних жниць, перший сніп, бабки зачину роботи в добрий час: «Говорила нявка, щоб не боліла спинка. Ні спинка, ні голова, щоб була ціле літо здорова...».

Далі починалися жнива. Їх супроводили жниварські пісні, що складали наступний цикл, пов'язаний зі збиранням хліба. Характерно, що в жниварських піснях переважають сумні мотиви, нарікання на втому. Ціка-

ва особливість: настроєво пісні, які виконувалися під час жнив, дуже співзвучні з тими почуттями, які опанували хлібороба на дравньому сумному святі ашнування Перуна. Отож, припадання церковного свята Іллі на 2 серпня, якраз поєднує «першої чверті» нічного світила, не випадково й цілком відповідає змістові свята. Очевидно, обряд мав «допомогти» Місяцеві дійти повні. А повний Місяць на нашому небі постає, як підказують астрономи (дані взято з масового «Настільного календаря на 1990 рік») 6 серпня.

Характерно, що пов'язані з культом Місяця мотиви віділюють і в деяких піснях:

Недалечко до межі,
Варенички у діжі
Ой нумо, припилюймо!
Як не будем пилювати,
Так тут будем ночувати.

Ой нумо, припилюймо!.. Широковідоме національне блюдо — вареники — це ще й прадавня ритуальна їжа, що відтворює вигляд місяця у пору його першої чверті, коли, як нині кажуть, вирішувалася доля врожаю. Очевидно, подання такої їжі мало дати жінцям «місячну» силу (Місяць сховався уночі, коли люди відпочивали).

Жнива закінчувалися, як правило, вже після свята Перуна (Іллі), але, певно, не пізніше 13 серпня, коли наставала остання чверть (тобто, Місяць починав «хуцнути», що символізувало й великі втрати врожаю, якби хліба ще залишалися на полі нескосеними й не складеними в копні). Очевидно, й обжинки відбувалися тоді, коли «місяць уповні»; це за календарем 1990 року — не пізніше 12 серпня. Після пишних обжинок наставав, як правило, піст (що збереглося і в християнстві). З його початком співпадає і день Маковія, коли, за свідченням етнографа минулого століття В. Ястребова, в наших селах святити мак, васильки, соняшники, лопане зілля, ласкавець, петрів батіг, щоб потім вживати все це як ліки; у цей же час «із маківки дитину напувають, як не спить». Закінчується праслов'янський серпень (якщо накласти його на нинішній календар 1990 року) 20 дня серпня теперішнього.

Обжинки у праслов'ян дохристиянського періоду — це ще й свято Велеса. Воно різко відрізнялося від свята Перуна, відображаючи зовсім інший настрій:

Ой весело, господарю, весело,
Що ми віночок несемо...

Ідучи з поля, жінці співали. При цьому господаря порівнювали з «ясен місяцем», а господиню та дітей — із зірками. Жінці вели з собою дівчину у вінку (обряд зустрічається практично в усіх регіонах України, від Волині до Полтавщини), співаючи:

Наші жінки з поля йдуть,
На двір голосок подають:
То не голосок — то жінці
Привели дівоночку й у вінці!

...А починалися обжинки з вижинування останнього на полі снопа («осталець», «дід»), який переважували

стрічкою й теж несли із собою в село. На полі лишали трохи невижатого збіжжя, яке називалося «бородою», «козою», «перепілкою» (це «збіжжя» прикрашали квітами, стрічками. Колосся заламували до землі, зерно з нього вилущували на землю, клали хлібину й ставили воду. При цьому співали: «Оце тобі борода...»).

Дівчина, яка несла на собі віночок, мала бути молоденькою (ім'я її, доньці Перуна, в сиву давнину було: Зоря). На ній, як співали учасники обжинку, «віночок золотий», «із золота». Це теж натяк на те, що дівчина символізує новонароджену богиню Зорю (на небосхилі не випадково саме в цю пору року появляється яскрава Венера — її на Україні й донині називають Ранковою Зорею). А чому свято називалося святом Велеса? Відповідь на це проста: небесна Зоря сходилла в сузір'я, яке було втіленням бога Велеса (Волоса); народ і нині називає зоряне скупчення в сузір'ї Тельця Волосожаєм. Обжинкове дійство, відбуваючись у кожному селі чи містечку, мало в своїй основі ті видимі процеси, які відбувалися в зоряному небі. Тобто — обряд, як це вже ми наголошували й раніше, відтворював у міфопоетичних образах споконвічний рух космосу, світової матерії й відбивався у повній згоді з цим рухом.

До цього пишастесь додати, що на території України виявлено дуже багато археологічних знахідок, які свідчать про першорядне значення Велеса (Волоса) ще в пантеоні богів хліборобів-трипільців. Одним із імен цього божества було: Тур. Таким чином і зображували його інколи — у вигляді бика. У давніх греків небесне сузір'я Тельця теж вважалося одним із найголовніших, так само як і зоряне скупчення Плеяди (українські назви — Баба, Стожари, Маючка). До речі, в жовтні, коли вперше сходить Баба, пролягає часова межа між стародавніми «половинами року». Літня «половина» закінчується, зима — починається. Від назви зоряного скупчення (Баба) й походить споконвічний вислів: «бабине літо». За свідченням В. Ястребова, ще в минулому столітті жінки на території тодішнього Єлисаветградського повіту відзначали це «своє» свято. Вони збиралися десь на траві; при цьому інколи пили горілку, настояну на деревієві.

Очевидно, не випадково знаходимо на зоряному небі наших предків поруч із Волосожаєм й Козу (другу за яскравістю зірку на північній півкулі небосхилу, «грецька» назва Капелла) та Плуг («Оріон»). Ми мовили таке сусідство наводить на думку про «козу», яку ми зустрічали в обжинковому обряді, і на пору осянної оранки плугом, яка настає вслід за жнивками. Плуга, за давніми уявленнями наших предків, дав людям сам Сварог... Зайвий раз дивуєшся струнності й багатству міфопоетичних та космогонічних уявлень наших предків-аграрів.

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

ВІТРИНА

НЕПРАВДА! ТАКИХ — ДУЖЕ МАЛО!

РЕЗОНАНС

Я хочу висловити свою думку з приводу листа невідомого Сергія «Таких — навалою».

Неправда! Таких дуже мало! І це не просто слова. Якщо цей Сергій вважає, що дівчата всі однакові, він глибоко помиляється. Сергій, мабуть, не має нічого особливого, особистого — він просто шукає сексуального задоволення. Я хочу

захистити Сергієву колишню подругу — вона молодець. Адже, коли той же Сергій буде вибирати собі дружину, він же не одружиться з такою «пацанкою», а буде шукати собі чистеньку. А такі, як ця «пацанка» просто ганьблять нормальних дівчат, яким гідні такі стосунки між юнаками і дівчатами.

А кохання все ж є! Але його ніколи не

буде в таких Сергіїв і «пацанок». Хочу чесно признатись — я ненавиджу таких хлопців. Якби мій друг запропонував мені те, що запропонував Сергій своїй колишній подрузі, я, мабуть, убила б його. Можливо, це, звичайно, й занадто, але все ж відповісти йому достойно змогла б!

ЛІЛЯ.

м. Кіровоград.

ТИ ЗНАЄШ СВОЇ ПРАВА?

Ми сьогодні говоримо про побудову правової держави. Про міжнародні права людини, про те, як вони виконуються у нас. Серед різних міжнародних документів прав людини є й Конвенція про права дитини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1959 року. Сьогодні ми публікуємо основні принципи Конвенції, опустивши преамбулу. Давайте подивимось, як ці права гарантуються дітям у нашому суспільстві, і задумаємось, чому ж наші діти іноді такі неслухняні, злі, некерівані.

Принцип 1. Дитині повинні належати всі вказані в цій Декларації права. Ці права повинні визнаватися за всіма дітьми без будь-яких виключень і без дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народ-

ження чи іншої обставини, що стосується дитини або її сім'ї.

Принцип 2. Дитині законом та іншими засобами повинен бути забезпечений спеціальний захист, наданий можливість і сприятливі умови, що дозволяють їй розвиватися фізично, розумово, морально, духовно, здоровою в соціальному плані, в умовах свободи і достоїнства.

Принцип 3. Дитині повинно належати з народження право на ім'я та громадянство.

Принцип 4. Дитина повинна користуватися благами соціального забезпечення. Їй повинен належати право на здоровий ріст і розвиток; з цією метою спеціальний догляд і опік повинні бути забезпечені як їй, так і її матері, включаючи належний дорослий і післяродовий догляд. Дитині повинне належати право на харчування, житло, розваги і медичне обслуговування.

Принцип 5. Дитині, котра неповнолітня у

фізичному, психічному чи соціальному плані, повинні забезпечуватися спеціальний режим, освіта і турбота, необхідні з огляду на її особливий стан.

Принцип 6. Для повного і гармонійного розвитку особистості, дитина потребує любові і розуміння. Вона повинна рости під опікою й відповідальністю своїх батьків, в атмосфері любові і моральної та матеріальної забезпеченості. Малолітня дитина не повинна, крім тих випадків, коли існують виключні обставини, бути в розлучі зі своєю матір'ю. На суспільстві і на органах влади лежить обов'язок здійснювати особливу турботу про дітей, які не мають сім'ї, і про дітей, які не мають достатніх засобів до існування. Багато, щоб багатодітним сім'ям надавалась державна або інша допомога для утримання дітей.

Принцип 7. Дитина має право на одержання освіти, яка повинна бути безплатною і обо-

в'язковою, хоча б на початковій стадії. Їй повинна даватися освіта, що сприяла б її культурному розвитку і завдяки якій вона могла б, на основі рівності можливостей, розвинути свої здібності і особисту думку, а також свідомість моральної та соціальної відповідальності і стати корисним членом суспільства.

Найкраще забезпечення інтересів дитини повинне бути керівним принципом для тих, на кому лежить відповідальність за її освіту і навчання — ця відповідальність лежить перш за все на її батьках.

Дитині має бути забезпечена познати можливість ігрового розваг, що сприяла б освіті. Суспільство і органи влади повинні прикладати зусилля до того, щоб сприяти втіленню вказаного права.

Принцип 8. Дитина повинна бути за всяких обставин серед тих, хто першим одержує захист і допомогу.

Принцип 9. Дитина має бути захищена від усіх форм зневажливого ставлення, жорстокості і експлуатації. Вона не повинна бути об'єктом торгівлі у будь-якій формі.

Дитина не повинна прийматися на роботу до досягнення належного вікового мінімуму, їй ні в якому випадку не можна доручати або дозволяти роботу або заняття, котрі шкідливі для її здоров'я або освіти чи перешкоджають її фізичному, розумовому або моральному розвитку.

Принцип 10. Дитина повинна оберегатися від практики, що заохочує расову, релігійну чи будь-яку іншу дискримінацію. Вона повинна виховуватися в дусі взаєморозуміння, терпимості, дружби між народами, миру і асесвітнього братства, а також в повній свідомості, що її енергія і здібності будуть використані служінню на користь інших людей.

СОЛДАТИ НЕ ПЛАЧУТЬ

Марія БАЛАШОВА.

беруть. Багато. А може в бухгалтерії ошибаються, бо я чув є якісь льоти.

— Зараз ми, Федоре Івановичу, все підрахуємо, — сказала Бадьоро жінка. — Дізнаємось про сукупний прибуток сім'ї, розділимо на кожного члена.

— Це скільки грошей получається в мене разом? Не дивіться в бумажки, я вам сам скажу: сто двадцять рублів маю пенсії за роботу в гарячому цеху, та ще по шістьдесят председателів райспоклома додає на кожного онука.

— Де батьки дітей? — запитала. — Сироти?

— І сироти, і не сироти. Батько помер, а мати десь повилася по світу. Председателі райспоклома знає про це — допоміг вибити доплату.

— Прямо сам голова райвиконкому? — перепитала, непомітно всміхнувшись про себе.

— Поручив певно комусь із підчинених, — відповів, відчувши в запитанні жінки недовіру. Він мене добре знає: колись разом в цеху робили, я йому п'ятовку в життя дав. Хороший був парень — робота і хороший председателі топер. Розумний, робочий, нашої заклади чоловік.

— Якщо до шістдесяти карбованців на одного члена сім'ї припадає, то діти утримуються в дитсадку безкоштовно, — пояснила, — у вас більше.

— Жаль, жаль! — А ви опікуєтесь дітьми? — запитала уже не криючи цікавості.

— Да, да! Ось документ. Старий заходився шукати документ.

— Не треба шукати, вірю! — сказала жінка. Хто ж з вами ще живе?

— Трое: дядя онуків і я.

— А дружини немає?

— Немає жінки. Три години поховав.

Померла, коли старшому було півтора року, а менший тільки-но народився.

— Годов? Годов багато, дочко. На Варвари буде шістдесят дає.

— Шістдесят два? — здивувалась жінка і так співчутливо подивилася на відвідувача, що всі присутні колеги в кімнаті затихли.

— Жаль. Дуже жалко, що немає льотів, — порушив мовчанку відвідувач. Хай би ту десятку лишню на внука поклав, поки ще живий... Жаль! Значить, і не ошибаються; правильно беруть з бухгалтерії...

— Федоре Івановичу, — запропонував, аби чимсь зарадити, — давайте ми вам допоможемо ваших внучат в дошкільний дитбудинок влаштувати. Тут, у нашому місті є хороший дитбудинок. Внуки будуть доглянуті і вам легше буде, а на вихідний забератимете додому.

— Боже мій! — образився старий. Який срам ви мені пропонуєте! Щоб оце мої гвардійці на казенних харчах сиділи в детдомі? При жовкому дідо-ві? Та хай мені руки повисають, якщо я туди заявлені напишу.

— Мені жаль стало вашого віку, — стала жінка айл дозуватися перед відвідувачем. Зап'яля, що то її обов'язок бути уважною і допомогти людям, і що він даремно так образився.

Старий задумався на мить, а потім сказав:

— Такий мій хрест, дочко! Мушу його нести на собі до останку. В тому, що дочка така і моя вина: не доглядали десь її з жінкою — весь час були зайняті роботою, а вона спуталась з поганою компанією... Мушу жити — хлопців на ноги поставити, в солдати віддати.

— А більше у вас дітей немає? — поцікавилася.

— Був син. Робив у шахті. Привалило його, перед самим весіллям погіб. Хороший був син. Пулячий був, не пив, не курив. А дочка — дрянь! Зять

нуль під забор... Думаєте каляса? Забрала останній раз мою пенсію і дитячі гроші... і знову по миру повіялася — ні слуху, ні духу!

— А онучата слухаються вас, Федоре Івановичу? — запитала, аби перевести мову на інше і відірвати його від важких думок.

— Слухаються! Хороші внуки! Орли!

Через чотири роки хлопців, обох онуків Федора Івановича, Миколу і Романа оформили в сирітську школу, рівно через тиждень після похоронів діда. Не хотів старий, щоб внуки їли казенний хліб, але довелося — мати так і не з'явилася додому. Велика розшуки, але то була марна справа.

Директор школи-інтернату привітно зустрів обох, посадив на стільцях навпроти себе.

— Ну, хлопці, будемо знайомитись! — весело сказав, поглядуючи чорні козацькі вуса. Розговорились. Старший, Микола, більше мовчав. Молодший, балакучий, тримаючи в руках дідуше доміно, розглядав кабінет.

— Вмієш грати в доміно, Роме?

— Ну і як? Хто ж вигравав?

— Зразу діда Федя, а потім і я. Навіть сухого давав, — похвалився.

— Ого! — засміявся директор. — А ти, Миколо? — перепитав старшого.

— Він не любить доміно: грає в шахи, шахмати, — кутко відповів за брата Роман.

— В шахи! Хто ж навчав? — допитався Микола, але той мовчав.

— Сусід наш Вовка-фізкультурник, — знову прохопився менший.

— Молодець! Спортсмен, виходить, ваш сусід?

— Він у інституті на фізкультурника вчиться. Казав, що приїжджатиме до нас з Миколою. Помовчавши мить додав:

— Ото ж і я так думаю, але чомусь мовчить. І табель успішності в нього гарний, а в тебе, Романо, трійок багато.

Микола вдавав, що не чує. Зиркнув на циферблат годинника так, щоб директор побачив. Директор змовчав, знав: у спадок від діда обом внукам залишилося по годиннику. Старшому дід наказав взяти після його смерті з дарчим написом: «Федору Івановичу — ветерану праці, в честь шістдесятиріччя». Меншому, Роману теж із дарчим написом: «Федору Івановичу — ветерану Великої Вітчизняної війни, в честь 40-річчя Перемоги».

Хлопців відвели в різні класи, але спали вони разом: ліжко до ліжка у довгий, з вузькими вікнами спальні, яка вміщувала п'ятнадцять дитячих ліжок.

Вечорами хлопці довго шептались, слідкуючи за вхідними дверима, куди міг заглянути черговий вихователь, якого всі боялись. Роман плакав у подушку від образ старших інтернатців, у нього поцупили дідове доміно і наказали мовчати — була найбільша з образ, більша за шиглі, якими його частували старші учні в коридорах школи.

Микола заспокоював його дідовими словами: солдати не плачуть, але щось заподіяти Романовому горю не міг, бо Рижого боялись всі третьокласники. А це саме він наказав мовчати про зникле доміно.

Незабаром після того, як брати вперше покуштували казенного хліба, школа святкувала День Радянської Армії. До дітей прийшли воїни з місцевого гарнізону. Діти-першокласники, де вчився Роман обступили гостей з усіх боків, обмалювали кожен солдатський значок, зазирали їм у вічі, тулилися до їх рук. Молоді воїни, що вперше переступили поріг підшефної шко-

Я не шучу

ПІСНЯ ДЛЯ ВАС

Група «Міраж»

Я хочу тебе сказати,
Я не стану більше лгати:
Нам с тобою не по пути —
Я хочу уйти.
От сомнительных затей,
От бессмысленных идей,
От забот и глупых слов,
Стен и потолков.

ПРИПЕВ:

Я не шучу, я теперь не шучу.
Я буду делать так, как хочу.
И обещаньем меня не поймают.
Я не желаю верить и ждать.
Я не шучу, я давно не шучу.
Я буду жить только так, как хочу.
Вы понимаете это друзья?
Мне надоело слово «нельзя».
Ни обид и мелких ссор
Не прошу я с этих пор.
Нам давно не по пути —
Я должна уйти.
Надоело мне молчать,
Дверь закрыть и не стучать,
Наяву или во сне думать о тебе.

ПРИПЕВ.

— Діду, Роман плаче.
— Ай-я-яй! А казав, що солдатом будеш. Хіба ж солдати плачуть?
— Романо, не бери такий оберемок дров — перечепишся, впадеш, плакатимеш.
— Солдати не плачуть! Колька теж багато дров накладає на ряднину.
— Діду, а Колька не буде солдатом: ліжко своє не застелив!
— Зате я з дідом подвір'я підмав, поки ти вилежувався.
— Діду, а Вовка не вірє, що ти нам свої медалі повіддаєш, коли ми повиростаємо і станемо солдатами...

Жінка відклала папери, запросила старого чоловіка сісти. «Які величні лінії!» — подумала, ковзнувши атомним поглядом по відвідувачеві, що довго тупцював біля стільця, асідуючись.

Старий поклав собі на коліна сітку із невеликим газетним згорточком, з якого виглядав край свіжої хлібини. Повільними рухами правої руки витяг із лівої внутрішньої кишені поношену піджаку вчетверо складену папію.

— Діду, Роман плаче.
— Ай-я-яй! А казав, що солдатом будеш. Хіба ж солдати плачуть?
— Романо, не бери такий оберемок дров — перечепишся, впадеш, плакатимеш.
— Солдати не плачуть! Колька тоже багато дров накладає на ряднину.
— Діду, а Колька не буде солдатом: ліжко своє не застелив!
— Зате я з дідом подвір'я підмів, поки ти вилежувався.

— Діду, а Вовка не віре, що ти нам свої медальки показуєш, коли ми по-виростуємо і станемо солдатами...

Жінка відклала папери, запросила старого чоловіка сісти. «Які величезні лінзи!» — подумала, ковзнувши втомленим поглядом по відвідувачеві, що довго тупцював біля стільця, всідаючи.

Старий поклав собі на коліна сітку із невеличким газетним згорточком, з якого виглядав край свіжої хлібини. Повільними рухами правої руки витяг із лівої внутрішньої кишені поношеного піджака вчетверо складені папірці, почав їх розгортати.

— Хочу взнати, чи правильно беруть з мене гроші за дитячі яслі?
— За дітей?

— Да. В мене двоє онуків і за кожного платю дванадцять рублів і п'ятдесят копійок, а разом двадцять п'ять

Сироти?
— І сироти, і не сироти. Батько помер, а мати десь повіялася по світу. Председатель райісполкома знає про це — допоміг вибити доплату.
— Прямо сам голова райвиконкому? — перепитала, непомітно всміхнувшись про себе.
— Поручив певно комусь із підчинених, — відповів, відчувши в запитанні жінки недовіру. Він мене добре знає: колись разом в цеху робили, я йому путівку в життя давав. Хороший був парень — роботяга і хороший председатель тепер. Розумний, робочий, нашої закалки чоловік.

— Якщо до шістдесяти карбованців на одного члена сім'ї припадає, то діти утримуються в дитсадку безкоштовно, — пояснила, — у вас більше.

— Жаль, жаль!
— А ви опіку дітей? — запитала уже не криючи цікавості.

— Да, да! Ось документ. Старий заходився шукати документ.

— Не треба шукати, вірю! — сказала жінка. Хто ж з вами ще живе?

— Троє: двоє онуків і я.

— А дружини немає?

— Немає жінки. Три години поховав. Померла, коли старшому було півтора року, а менший тільки-но народився.

— І оце ви самі виховуєте таких малих дітей? — запитала співчутливо.

— Що адіше. Сам, уже три года сам. Добре, що хоч дитсад через дорогу: утрим заведу, вечером — забираю, так і хазяюємо втрех.

Жінка мовчки слухала старого. Запитала, скільки йому років?

дошкільний дитбудинок влаштувати. Тут, у нашому місті є хороший дитбудинок. Вулики будуть доглянуті і вам легше буде, а на вихідний забератимете додому.

— Боже мій! — образився старий. Який срам ви мені пропонуєте! Щоб оце мої гвардійці на казенних харчах сиділи в дитсадку? При живому дідові! Та хай мені руки повисхнуть, якщо я туди заявленню напишу.

— Мені жаль стало вашого віку, — стала жінка вилізувати перед відвідувачем. Заплітала, що то її обов'язок бути уважною і допомогти людям, і що він даремно так образився.

Старий задумався на мить, а потім сказав:

— Такий мій хрест, дочко! Мушу його нести на собі до останку. В тому, що дочка така і моя вина: не доглядала десь її з жінкою — весь час були зайняті роботою, а вона спуталась з поганого компанією... Мушу жити — хлопців на ноги поставити, а солдати віддати.

— А більше у вас дітей немає? — поцікавилася.

— Був син. Робив у шахті. Привалило його, перед самим весіллям погіб. Хороший був син. Путьчий був, не пив, не волочився. А дочка — дрян! Зять теж непоганий був, тільки болів, рак крові його бідного з'їв.

— Дочка взагалі не цікавиться дітьми?

— Які там діти! Одні гульки і гризунки в голові. Чого тільки ми не пережили. Побиту, бувало, та п'яну підки-

казаний хліб, але довелось — мати так і не з'явилася додому. Велика розшуки, але то була марна справа.

Директор школи-інтернату привітно зустрів обох, посадив на стільцях навпроти себе.

— Ну, хлопці, будемо знайомитись! — весело сказав, поглядуючи чорні козацькі вуса. Розговорились. Старший, Микола, більше мовчав. Молодший, балакучий, тримаючи в руках дідаве доміно, розглядав кабінет.

— Вмієш грати в доміно, Роме?

— Ага.

— Ну і як? Хто ж вигравав?

— Зразу дід Федя, а потім і я. Навіть сухого довав, — похвалився.

— Ого! — засміявся директор. — А ти, Микола? — перепитав старший.

— Він не любив в доміно: грає в шашки, шахмати, — хутко відповів за брата Роман.

— В шашки? Хто ж навчив? — допитувався Микола, але той мовчав.

— Сусід наш Вовка-фізкультурник, — знову прохотівся менший.

— Молодець! Спортсмен, виходить, ваш сусід?

— Він у інституті на фізкультурника вчиться. Казав, що приїжджатиме до нас з Миколою. Помовчавши мить додав:

— Дід Федя казав, що Володька хороший хлопець. На лісапеті давав кататися, футбол з нами грав.

Директор звернувся до мовчазного Миколи. Запитав, чи він вміє говорити? А Роман тут як тут:

— Вміє!

40-річчя Перемоги». Хлопців відвели в різні класи, але спали вони разом: ліжко до ліжка у довгий, з вузькими вікнами спальні, яка вміщувала п'ятнадцять дитячих ліжок.

Вечорами хлопці довго шептались, слідкуючи за вхідними дверима, куди міг заглянути черговий вихователь, якого всі боялися. Роман плакав у подушку від образ старших інтернатівців, у нього поцупили дідове доміно і наказали мовчати — була найбільша за образ, більша за шиглі, якими його частували старші учні в коридорах школи.

Микола заспокоював його дідовими словами: солдати не плачуть, але щось заподіяли Романовому горю не міг, бо Рижого боялися всі третьокласники. А це саме він наказав мовчати про зникле доміно.

Незабаром після того, як брати вперше покуштували казенного хліба, школа святкувала День Радянської Армії. До дітей прийшли воїни з місцевого гарнізону. Діти-першокласники, де звився Роман обступили гостей з усіх боків, обмацували кожен солдатський значок, зазирали їм у вічі, тулилися до їх рук. Молоді воїни, що вперше переступили поріг підшефної школи-інтернату, втирали вологі очі: жаль було малечі. Малий Роман не вірив своїм очам, помітивши слізки на обличчі кількох танкістів. Він крикнув через увесь зал брату, що сидів із старшокласниками в останніх рядах: — Колька! Солдати плачуть!

От завою і глухих слов,
Стен и потолок.
ПРИПЕВ:
Я не шучу, я теперь не шучу.
Я буду делать так, как хочу.
И обещаньем меня не поймать.
Я не желаю верить и ждать.
Я не шучу, я давно не шучу.
Я буду жить только так, как хочу.
Вы понимаете это друзья?
Мне надоело слово «нельзя».
Ни обид и мелких ссор
Не прошу я с этих пор.
Нам давно не по пути —
Я должна уйти.
Надоело мне молчать,
Двери закрыв и не стучать,
Нояву или во сне думать о тебе.
ПРИПЕВ.

Весело влітку дітвори в юннеському творчій імені Гагаріна працівників місцевої промисловості і комунально-побутових підприємств.

Прибиральниця

не винна

До редакції завітала Потапова Тетяна Василівна, прибиральниця Диківської середньої школи Знаменського району. Про неї йшла мова в замітці «Боясь прибиральниці», яка була опублікована у минулому випуску «Вітрили». А почалася ця історія з листа до редакції. Учні школи написали про те, що прибиральниця їхня веде себе грубо, б'є, ображає дітей. Ми надіслали лист на розслідування в районний відділ народної освіти. Через деякий час надійшла відповідь. Про це ми й повідомили своїх читачів. У листі було вказано, що факти образ, побиття може підтвердити учень Ю. Яковенко. Тетяна Василівна заперечує, що ображала дітей. Ю. Яковенко, як розповіла жінка, десятикласник (перейшов в одиннадцятий) ударив сина Тетяни Василівни, Сашка, (перейшов в сьомий). Т. В. Потапова представила медичні довідки, де засвідчується, що від удару Юрія Сашко мав легкий струс мозку і параліч центрального нерву лівого ока. Лікарі радять проконсультуватися в Києві. А жінка ударила Юрка в пориві гніву, ніяких пошкоджень у Ю. Яковенка немає. Директор школи Василь Іванович Полобок, пенсіонер за віком, являється родичем Юрка. На зборах, де відбувалось обговорення скарги учнів школи на Т. В. Потапову, багато виступаючих говорили, що цей лист наряд чи написали учні, визнавали, що винюнок Тетяни Василівни можна зрозуміти, він несправедливий, але справедливий.

Т. В. Потапова свідчить, що вона була присутня на зборах і за рішення про суворе попорядження не було голосування, отже воно не могло бути прийняте.

Редакція висловлює подив і обурення з приводу дивною позиції Н. М. Коваль та Н. П. Морговської, які підписали відповідь в редакцію, де говориться про винесення суворого попорядження.

З 1-го серпня вступає в силу Закон СРСР про пресу, згідно якого, подібна «інформація» може розцінюватися як нарийн злочин.

СЕКТОР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.

«ДАЙТЕ ВЧИТЕЛЮ БУТИ ЛЮДИНОЮ...»

У 57-му номері «Радянської освіти» (13 липня ц. р.) було опубліковано інтерв'ю з головою Постійної комісії з питань науки і освіти І. Р. Юхновським. Він висловив досить новий погляд на розвиток освіти. Це і думка про те, що школа повинна бути самостійною, мати свої рахунки в банку, щоб відмінити інспекторський нагляд з боку району, міськвико. Голова постійної комісії віддає пріоритет гуманітарним наукам, навчанню в ліцеях, вважає, що школа повинна бути відділена від політики, хоче організувати позаполітичну дитячу організацію — український скаут, вправлений, що військова справа у школі, це — анахронізм. Замість однозначного вивчення марксизму-ленізму Ігор Рафаїлович вважає за потрібне виховувати в учнів філософську культуру на основі різних вчень. І. Р. Юхновський допускає, що в різних ре-

гіонах України програми шкіл можуть відрізнятися.

Наскільки реальні ці ідеї? Чи готова до них сьогоднішня школа? З таким запитанням ми звернулись до вчительки української мови і літератури Кіровоградської середньої школи № 32 М. І. Чернак.

— В цілому концепція І. Р. Юхновського мені здається прогресивною. Але не бачу в ній, як і в програмах нашого Міністерства, реального підходу до вчителя. У Китаї в класі 10 учнів, вчитель має 6—7 годин на тиждень, хто досвідченіший — 9. А в нас? Із замінами буває 10—12 годин щодня! Де тут як слід підготуєшся, звернеш увагу на кожну дитину.

Ті, хто розробив ці нормативи, мабуть, ніколи не працювали в школі. Вони не враховують, що ми, вчителі, ще й мами й дружини. Особливо зараз, коли з'являється скільки творів, раніше замовчуваних, скільки цікавих публікацій. Дуже важко естигнути.

Щодо того, що школа повинна стояти поза політикою я згодна, треба вихривати вічні поняття — любов до батьків, до рідної землі, чесність, порядність, культуру.

Вважаю необхідним відділити класне керівництво і викладання. За класне керівництво ми одержуємо копійки, а воно вимагає дуже великої віддачі. Поєднати високоякісне викладання предмета і ідеальне класне керівництво просто неможливо.

Підтримую ідею диференційованого навчання, ліцеїв. Діти різні. От хай і будуть різні рівні навчання. Початкову освіту треба дати всім, а потім для тих, хто не може далі вчитися, треба організувати трудову школу, де б вони набували професій. Бо інакше діти, що відстали, й іншим заважають, і бажання працювати у них відпадає. Ми вирошуємо баласт для суспільства.

Шановні друзі! А що думаєте ви з приводу зміни нашої системи освіти?

БОЛГАРСЬКІ УСМІШКИ

Перед іспитом професор сказав студентам:

— На іспиті — наче в театрі. Ви актори, а я — глядач.

— От і чудово! — вигукнув студент. — У театрі має бути суфлер.

Професор-астроном: Тепер я вам покажу зірку, світло якої доходить до нас за десять днів.

Студент: Прошу пробавити, професоре, це цікаво, але я не можу чекати так довго.

ЗОМБІ—ВОСКРЕСЛІ ПОКІЙНИКИ?

НОВА ГІПОТЕЗА ПРО ПРИРОДУ ОДНОГО
ДИВОВИЖНОГО ЯВИЩА

Жителі маленького гаїтського села були в паніці: вулицею йшов Клервіус Нарсіс — той самий, котрого вони вісімнадцять років тому поклали у свіжовистругану дерев'яну труну і поховали. І ось він — постарілий, посивілий, але живий, справжнісінький! О великий боже Вудуне, на нашій вулиці зомбі — воскреслий покійник!

Випадків, схожих на цей, в історії Гаїті без-

ліч, багато з них описані дослідниками і мандрівниками, але пояснення феномену до цих пір не знайдене.

Нову гіпотезу запропонував американський етнотанік Вейд Дейвіс, котрий недавно видав книжку про зомбі.

Дейвіс, порівняно молодий вчений і вже популярний письменник-популяризатор, переконаний, що зомбі не міф, не галюцинація, не явище масового психозу і не фокуси, подібні до йогівських. Причиною

варті сказати, що сам Дейвіс ніколи не бачив зомбі. Але протягом майже двох років він досить близько спілкувався з одним гаїтським чаклуном, який і розповів йому про деякі свої професійні секрети. Зокрема, що риба «фугу» використовується як важлива складова частина під час приготування спеціального «порошка зомбі». Цей порошок давали людям, котрі порушили священні закони бога Вудуна.

Як вважають дослідники фармацевти, зокрема, пан Као із Медичного центру Нью-Йоркського державного університету, тетродотоксин може викликати у людини стан, схожий на смерть, а інколи й призвести до загибелі. До речі, той же вчений вважає, що страви із «фугу» є причиною у крайньому разі

сотні смертельних випадків в Японії щороку.

У жертв, які вжили смертельну дозу тетродотоксину, слабшає дихання, і незабаром настає загальний параліч. Більш слабка доза отрути породжує схожі симптоми, але людина залишається живою і знаходиться у повній свідомості, незважаючи на параліч, однак, звичайно, не може аступати в контакти з іншими людьми. Після вживання протитрути вона видужує без особливої шкоди для здоров'я.

Така в загальних рисах фармакологічна гіпотеза про природу дивного гаїтського феномена. Однак, опоненти Дейвіса вважають її недостатньо переконливою через відсутність експериментальних даних, котрі підтверджують правильність цього припущення. Як відповідний аргумент Дейвіс навів повідомлен-

ня (правда, посилюючись на приватну бесіду) співробітника однієї з нью-йоркських лікарень Леоноа Ройзіна, який давно займається дослідженням впливу різноманітних ліків на нервову систему людини і тварин. У 1982 році Ройзін провів дослід на пацієнтах і мавпах із порошком, який надав йому Дейвіс. Деякі із тварин, котрим у їжу поклали тетродотоксин, впадали в коматозний стан, залишаючись паралізованими протягом доби, але потім видужували без будь-яких наслідків отруєння.

Очевидно, ефект зомбі зустрічається не так уже й часто, — вважає Дейвіс. — Чаклунам Гаїті необхідно вносити точно визначену кількість тетродотоксину, аби довести жертву до специфічного сп'яніння, але не до смерті. Таким чином, «оживлення по-

кійників» змінює вплив і владу місцевих чаклунів.

Автор гіпотези відзначає, що під час приготування «порошка зомбі» помічники чаклунів вживають захисних засобів: затикають носи ваткою, одягають щільні шапки та одяг із товстої мішкоти. Якщо ж асистенти працюють без таких засобів, то їм дають протитруту.

Таким чином, згідно з гіпотезою Дейвіса, «воскреслий» Клервіус Нарсіс, як і інші зомбі, — тільки епізод у гігантській потайній роботі по зміцненню могутності «служителів бога Вудуна» на острові.

Але опоненти Дейвіса знову наполягають на проведенні експериментів, у першу чергу фармакологічних.

Олексій КАЗАКОВ.
[За матеріалами зарубіжної преси].

ФАНТАСТИКА • ГІПОТЕЗИ • ВІДКРИТТЯ

СЕНСАЦІЇ НАШИХ ДНІВ

ЧИ МОЖЕ людина заглянути в своє майбутнє? Скажімо, дізнатись, які хвороби їй на роду написані? Раніше це робили просто: позолоти руку циганці — і вона тобі про все, що чекає попереду, розкаже. Але зорожіння — заняття хоч і захоплююче, та як джерело інформації дуже сумнівне. От якби під ці прогнози підвести наукову основу... Фантастика? — Зовсім ні, — вважає доктор медичних наук, професор М. Цирельников. — Наша лабораторія фето-плацетарної патоло-

гії, якою я керую, якраз і займається науковими передбаченнями. Лабораторія з такою назвою у країні єдина. Створена вона в Інституті клінічної і експериментальної медицини Академії медичних наук СРСР. «Фето» в перекладі з латини означає плід, плацента ж — унікальний орган, сполучний ланцюг між матір'ю і дитиною, котре формується в її утробі.

— Ось цей орган і замінює нам карти для ворожіння, кавову гущу, астрологічні календарі, — про-

довжує Микола Іванович. — Якщо добре над ним пошукати, то можна пропонує в багато таємниць людського здоров'я. Адже плацента — єдиний свідок всього внутрішнього життя плоду, його вірний ангел-хранитель. Через декілька хвилин після народження дитини з'являється на світ і вона. Для нас це паспорт і минулого, і майбутнього життя людини. У ній — «прощатковані» всі хвороби, якими дитя переохворіло до народження і які його ще чекають попереду.

Тут і приходить на допомогу плацента, — говорить Микола Іванович. — Справа в тому, що організм матері не здатний самостійно захистити плід ні від внутрішніх, ні від зовнішніх шкідливих впливів. Скажімо, породіллі не дуже здорова — і її хвороби, як правило, передаються малюкові. Працює на загрозеному підприємстві, живе в екологічно неблагополучному середовищі — і знову страждає від цього в першу чергу її майбутнє дитя.

Вчені провели такий досвід: отруїли вагітну самку пацюка невеликою дозою тетрахлорметану. Цей органічний розчинник використовується на багатьох хімічних підприємствах країни. Так ось — через добу отрута із крові тварини повністю «вивітрилась», а у новонароджених пацючат сталися необоротні зміни в функціях печінки, і більшість із них загинула.

Механізм розвитку патології дуже простий: отруєна материнська кров постачає неяснісний продукт плаценті, а та у стані шоку порушує задану рецептуру і готує некондиційні поживні суміші. У результаті плід не одержує речовин, необхідних для його нормального розвитку. І всі ці процеси чітко фіксуються в «пам'яті» плаценти. Як тільки вона попадає в руки вчених, відразу проводиться її аналіз — структурно-біохімічний, стереометричний, радіоімунний. Якщо з'ясується, що плацента, наприклад, погано постачала плід киснем — значить у крові людини не буде вистачати гемоглобіну. Якщо блокувала подачу амінокислот кірозин — будуть порушені функції щитовидної залози.

Здавалось би, навіщо знати свої майбутні болячки — легше ж від цього не стане. Не зовсім так. Сна-

жимо, аналіз плаценти виявив схильність дитини до цукрового діабету — вона відразу ж переводиться на спеціальну дієту. З її раціону старуються виключити наші, солодощі, їх замінюють білковою їжею — м'ясом, соєю. Розвиток хвороби загальмовується.

Плацента, як вірний охоронець, першою попадає під будь-який удар, призначений плоду, — продовжує вчений. — Постійно контролюючи її стан, можна сміливо скласти список протипоказань для будь-якої конкретної породіллі. Ось тільки як це зробити? Адже попадає плацента до нас у руки тільки після пологів. Виявляється — вихід є. Проаналізувавши материнську кров і навколоплідну рідину, можна досить точно визначити зміни в функціях цього органу, його реакцію на зовнішні і внутрішні подразники. Уявляєте, які відкриваються перспективи?

Медики зможуть корегувати розвиток дитини ще в утробі матері. Скажімо, не вистачає в її організмі якогось речовини, необхідних для плоду, — і плацента відразу ж сигналізує про це. Ми приймаємо сигнал і вводимо породіллі потрібні компоненти. Виявлено надлишок якогось продукту, і лікарі поспішають зменшити його дозу. Тобто в принципі навіть хвора жінка зможе народити абсолютно здорову дитину.

Звичайно, поки що це сміливі плани. Але чим швидше вони будуть реалізовані, тим міцнішим і здоровішим буде підрастаюче покоління. І відкладати вирішення цього питання на завтра просто недопустимо: сьогодні дві із трьох вагітних жінок страждають якимось захворюванням. Де гарантія, що у них народяться здорові діти?

Дитина ще в утробі матері повинна стати повноправним пацієнтом лікаря, — говорить Микола Іванович. — Це має глибоке переконавання. На жаль, не всі це розуміють — дільна роніа тому в одній із дитячих лікарень Новосибірська закрили ледве не єдиний в країні кабінет, де якраз і велись спостереження за плацентою і плодом. В результаті наша лабораторія залишилась на голодному пайку — без будь-якого практичного матеріалу...

Тим часом за кордоном створюються великі центри по вивченню плаценти. Навіщо знову будемо розкачуватись, а потім — доганятись?

Ігор БОКОВ.

СЬОГОДНІ НА СТОРІНКАХ «МОЛОДОГО КОМУНАРА» — МАТЕРІАЛИ, НАДРУКОВАНІ В ДОДАТКУ «НЕ МОЖЕТ БЫТЬ!» ДО ГАЗЕТИ СОЮЗУ ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ «ПОБРАТИМ». ІНФОРМАЦІЯ ВЗЯТА З ПОТОЧНОЇ ПЕРІОДИКИ. ПОЗИЦІЯ РЕДАКЦІЇ НЕ ЗАВЖДИ СПІВПАДАЄ З ПОЗИЦІЄЮ АВТОРІВ. ВАША РЕАКЦІЯ НА ПРОЧИТАНЕ... ЗАЛИШАЄТЬСЯ ВАШОЮ.

Яким же чином ученим вдається зчитувати інформацію? Щоб розібратися в цьому, треба зрозуміти, що являє собою плацента — багато в чому загадковий, ще дуже погано вивчений орган.

Його можна порівнювати із фабрикою-кухнею, турботливо нянечкою, з транспортною артерією. Як поміждор на гідропонній грядці, плацента тисячами «корінців» занурюється в материнську кров і винаємує звідтіля поживні речовини. Але попадають ці ласощі майбутньому малюку не відразу: спочатку плацента готує з них різноманітні контеїли, суміші. Причому робиться все це за надзвичайно точною рецептурою — стільки-то вітамінів, амінокислот, мікроелементів.

Плід ніби замовляє меню за своїм смаком, — розповідає М. Цирельников, — а плацента як послужливий офіціант, поспішає випередити будь-яке побажання клієнта. Між ними постійно йде жвавий діалог. Наприклад, плід сигналізує — «Мені не вистачає того й того!». Плацента фіксує цю інформацію і поспішає виконати наказ. Якщо це не в її силах — бути біди. Адже вона не тільки годує немовля, котре дозріває в материнській утробі, але й постачає його організм «будівельним» матеріалом. Скажімо, залізо йде на формування кровотворної системи, фосфор і кальцій — на розвиток кістко-

Босоніж по довгій ниві

Наша молодіжна газета рідко пише про стареньких людей. І, мабуть, даремно. Адже багато з нас страждають від нерозуміння нас старшими. А чи розуміємо ми їх? Чи знаємо, що зробило їх такими, які вони є? Хто цікавиться їхнім минулим, у того й ставлення інше. І погляди на життя, мабуть, теж...

— То як, Дмитрику, не сняться тобі ті карасі, що ловив із дідом Ларіоном на Висі? — з теплим усмішкою завжди питає мене бабуся Маланка, коли навідується до неї в Іванівку.

— І карасі, бабцю, і калина... Тільки от дідуся немає.

— Немає, — і схлипує. — Вже чверть віку як немає. Ще жив би, та німецьких газів наковтасив ще в імперіалістичну.

Одна вона у мене зі старого кореня лишилась. У новому січні десь одні доля відпустила. Сама ще не горіла за цибулю підіймається. В городі трохи порастає. Краю доглядає. Правда, з паличкою дбає. Ноги вже не тримають. І трохи недоочує. Позаминулої осені черні туфлі замовила. Їх із пекучим болем у душі. Не тому, що грошей шкода. Як там гроші? Останню копійку віддав би, аби була жива-здорова...

— Не нагадуйте, бабко, про смерть, — кажу. — Живіть, поки живеться.

— Вік такий, — відповідає. — Хочеш чи не хочеш, а збиратися час. Отут я вам із дядьком позпосала, що до чого. І всім запаслася. Може, забере із собою оцю віночку?

Зітхає. Знає, що не забере. І не в тому річ, що партійний. Просто ніде діти, а до колекції «петро» байдужий. У бабусі ікон аж дві. Одну батьки подарували, коли за діда Ларіона йшла, другу дідові батьки принесли, коли були вчорні у нову хату, яку допомагали ставити родичі молодим. А щоб во-

на коли молилась богу — такого й не пам'ятаю!

— Задурли вони народ, — розповідає. — Понавидумували поли всяких святих та їздили одне до одного, щоб пити горілку! До Надлака колись з'їжджалися бабуси з матушками на Миколу літнього і зимнього, у Іванівку на Константина і Воздвиження, в Єлисаветградку — на Івана Богослова, на Михайла — у Потоки. Вважалося так, що ні в моїй, ні в дідовій родині релігії не визнавали. Підтримували, бо не було куди дітися. Через того попа у нас із дідом ледь весілля не розладалося. Дід Ларіон ще парубком п'яного батюшку, який спав біля хати в саду під яблунею, з ліжком у річку заніс. Він його й прокивав із амвона. А коли ми збиралися одружуватися, довелося своєму прадіду Миколі нести батюшці порося і 25 карбованців, щоб відмолив гріхи і допустив до вінчання.

Бабуся Маланія зі звичайної селянської родини. Пригадує, як іще до революції спали вони в хаті покотом на долівці, вселений соломою. Узимку тут знаходилося телягнята. На вулицю виходили рідко, бо на двох трох — одні чоботи. Зібрався батько позезити дітей до церкви у сусіднє село на великдень, то взуття з усього кутка у сусідів позичали. Підшукали чобітки й Маланці, та такі гарні, що а до розі з них очей не зводила! А як позвернулись додому, зіскочила з воза та й тікати: не хотіло дівча назад повертати вузачку. Скільки сліз пролила, коли діти наздогнали її і силоміць стягнули чобітки з ніг...

Побралися Маланка з Ларіоном. Почали заводити господарство. Подарував дід Іван їм коня, та не було чим його годувати. Підірвався. Махнув рукою Ларіон на господарство, подався в червоні партизани до Таращі, де Боженко сайі загін формував. Боровся за владу Рад із петлюрівцями. Разом з пер-

шими міліціонерами Надлака ганявся по ярах за недобитками різномасних банд, які на той час грабували селянство.

Коней на польозі роботи не вистачало. Доводилося у плуг запрягати корів.

— Це адень, — пригадує бабуся Маланка, — а вночі запрягали ми наших молочниць у бідарки і навантажували зерном. Треба було кілометрів за двадцять до ранку встигнути на станцію Ерки — здати хліб державі. В дорогу брали дрючки. Коли спускалися з горба, гальмували ними колеса, під гору підштовхували воза гуртом. Такі були перші червоні вальки першої п'ятирічки.

Шкодує, що бракувало освіти. Далі церковно-приходської школи не пішла. З семи років — гуси, потім до корів. Уміла не гірше чоловіків справлятися з кіньми. Жала серпом, снопи в'язала, громадила сіно. Навчилася виготовляти полотно, вишивати рушники. Не перелічити всіх селянських наук, які знала. Що тобто університет! У 30-і роки призначили завідуючою молочнотоварною фермою. Нелегко було справлятися з цими обов'язками Малані Іванівні! І досі до бракувало, і освіти, а вдома підросло троє дітей. Старший — мій батько Іван — першим був призваний на військову службу, одним із перших зіткнувся з фашистами на західному кордоні країни.

У спокотивому червні, коли напали вороги, Маланія Іванівна зібрала дівчат і молодих і виявила бажаних рятувати худобу. Вирішили гнати її вглиб країни. Близько тисячі голів переправили за Дніпро. Натерпілася лиха від нальотів фашистських бомбардувальників, уперше побачила, як нізачо гинуть люди. Повернулася назад. Гадали, що все обійдеться, адже й у пісні співалося, що наша армія всіх сильніша, бо її в бій веде сам товариш Сталін. Склалося по-ін-

шому. Прорахувалися там угорі. Дорогою ціною розплачувався народ за самозаспокоєння керівників і свого любимого вождя.

У село заїрвалися чужинці. Ведуть себе нахабно. Її випхали з власної хати, точніше, відтиснули до комірчини. Тепер там поселився німецький офіцер, якому повинна варити їсти. Спробуй не погодитися, коли в хлібі під стійлом корови у ямі переховуються двоє синів, котрих хотіли завербувати в Німеччину. Осінньої дощової ночі додому добрався старший. Добре, що на той час не було німців. Змарнів, бородастий Ледь упізнала.

— Ваня! — аж обімліла.

— Мамо, — розповідає, — притиснули нас німці. Під Корсунь-Шевченківським оточили. По городині танками ганялись за червоноармійцями. Хлопці беззбройні. Вийшли боєприпаси. Мене осколком зачепило. Очухався. Чужинці підхопили. Зігнали таких, як я, сотень даї. Погнали через якесь село. Вирвався я з колони — і тікати. Якесь жінка астигла хустку на голову накинута.

Тоді батькові пощастило. Не пощастило за тиждень до Перемоги. Поклав голову на Дунаї недалеко від чеського міста Брно, коли підвозив медикаменти до медсанбату. Залишилися від нього листи. Один із них у колгоспній кімнаті-музеї села Надлак. Писав солдат, щоб моя мама зберегла мене для мирної праці, бо відновлювати після такої жахливої війни доведеться нам багатьом.

На 2-му Українському фронті воювали дід Ларіон, дядьки Альоша й Володя. Повернулися вони додому. Не астигла бабуся Маланія оплакати втрату старшого сина, як тяжко захворів Альоша. Далася взнаки контузія голови. Скільки не їздила з ним по лікарнях, нічого не допомогло. Відхилення у психіці викликало манію переслідуван-

ня. Тягнуло його в до-рогу. До поїзда. Куди рвався, невідомо, а останню хвилину знайшов бідолашний коло Дніпропетровська під колесами автомобіля.

Все це треба було пережити. Каже старенька, навіщо так багато їй відміряно, можливо, й на кілька долів вистачить. А вантаж один. Його треба нести.

Деякі називають її іванівською Заглагою. Особливо ті, хто до чужого і легкого хліба охочий. А чому так — поясню. Років сім тому, коли ще носили ноги, виходила на тік, на городи чи до колгоспного саду, щоб хоч якусь користь принести. Не доведи кому на її очах поцупити відро яблук або лантух кукурудзи, то так відчужується, що дозго пам'ятати буде! І нині несправедливі людські діяння ятрають її душу.

— Сусіда на березі грушу спляв, — скажеш, кому тільки може. — Ще скільки б плодонила. Краще б оті хачі винищила. Ну, що вже людині треба? Повний двір качок, свині. Коли електрики стоїли тягли, когось заморочили. Йому стовп із ліхтарем прямо у двір поставили. Це б він краще дояркам дорожку освітлював, які відсвіта на ферму йдуть. Та й енергію у державу краде.

Якось застав її за незвичним заняттям. Сидить і на папері, вирваному зі шкільного зошита, каракулі виводить.

— На партійну конференцію пишу. До Горбачова. Нехай подбають про таких нікудишніх людей у нашому районі, таких, як я. У мене хоч хата. А інших є, що й діти позиганяли. Або одинокі. Для них якийсь притулок треба.

Років п'ять тому представник з обласного будинку народної творчості у Іванівку приїжджав. Народні пісні збирав. То йому бабуся Маланія десь так за два на магнітофон наспівала. І таких, що сьогодні мало хто їх знає. У якийсь академічний збірник їх вставити мудрують.

Вже листів од неї до мене приходить все менше й менше. Але візується в пам'ять кожний. Якось у хвилину слабкості на щось поскаржився їй. Написала, а мені аж соромно стало за свою нікчемність.

«Не скій, онучок, — писала вона. — Й твоя неділя прийде. У тебе тих турбот, як колись у нашого шинкаря Йосипа. Збирається на ярмарок до Бердичева — на аулиці тепло, вітер з Одеси. Вертається додому — замерз, як цуцик. Відкається, що шубу не зодяг з економії. Наступного разу одягає шубу, повертається мокрий, як хлющ, од поту. Провозив даремно шубу. Тільки з нею й мороки!»

Ще читає помаленьку книжки. Передплачує районну газету. Все видяється, що про колгосп «Зоря комунізму» пишуть. «От якби хто описав моє життя, — всміхається, — паперу в друкарні не вистачить!»

Шороку з Дня Перемоги бабуся Маланія, дядько Володя і я прибуваємо до Надлака на урочисті торжества, присвячені пам'яті селян полеглих на фронтах Великої Вітчизняної війни. Кладемо квіти до підніжжя стели, на якій фотокартка із зображенням обличчя зазжди 24-річного батька.

— Викапаний Ваня, — схлипує вона біля мене. — Добре, що хоч лишилася паросточок од нього...

А то, забуваю, називає мене Ванею. Може, й навмисне. Щоб не забував свій корінь, селянський рід. Завжди пригадує, коли нудьгує за рідною домівкою, хатою над Виссю, слова отієї пісні, що наспівувала бабуся Маланка:

Візьми, мамо, піску
жменю
Та посій його на камені.
Поки оцей пісок зійде,
Тоді синок в гості
прийде.

Д. ТАНСЬКИЙ,
член Спілки журналістів СРСР,
Новоархангельський район.

«МОЛОДИЯ КОМУНАР» • 11 СЕРПНЯ 1990 РОКУ • ДЕВ'ЯТА СТОРІНКА

Перемоги
маленьких
картингістів

Нещодавно у Приморському парку нашого міста проходила першість Кіровоградської області з картингу. В змаганнях взяли участь 14 команд міст і районів області. Серед них команди Кіровограда, Олександрії, Знаменки, Світловодська, Новоукраїнки, Малої Виски та ін.

Команда й особиста першість проходила у класах машин 125 куб. см і 50 куб. см. Змагалися хлопчики 11—16 років. Треба було бачити оченята цих маленьких мужиків, котрі ще не навчилися приховувати радість перемогита гіркоту поразки.

Змагання почалися під яскравим сонцем, але вже перед п'ятим заїздом почав накрапати дощ, і фінал проходив майже під суцільною зливою.

Були зіткнення, були сходження з траси, були поломки. Але з великою мужністю, витримкою, знанням своєї справи та техніки виходили хлопчики з складних ситуацій.

Наша команда зі Світловодська виявилася на сьогоднішній день найпідготовленішою та найзгуртованішою, вона й посіла перше місце. Треба оцінити велику роботу, проведenu тренерами клубу В. В. Сазоновським, В. І. Бахматом, С. А. Казаковим.

На другому місці команда Палацу піонерів м. Кіровограда, на третьому — спортсмени з Гайворона.

В особистому заліку у класі машин 125 куб. см кращий результат був у А. Мосалікіна з Кіровограда (тренер В. П. Третяк).

У класі машин 50 куб. см перше місце у

Циканова з Компаніївки (тренер А. В. Кастирін).

Наймолодший учасник змагань, одинадцятирічний Сергій Туз із Малої Виски показав відмінну школу технічної підготовки, волю до перемоги. І ось результат — дев'яте місце в обласних змаганнях.

Хороший, мужній вид спорту. Хлопчики сюди йдуть із задоволенням, незважаючи на сувору дисципліну, на те, що все доводиться робити своїми руками, що тут під контролем і їхня успішність у школі.

Команда Світловодська взяла участь у республіканських змаганнях, які відбулися в місті Києві.

С. КРЯЧКО

м. Світловодськ

БОМЖ... ІЗ КВАРТИРОЮ

Якось я познайомився з Сергієм Болгаром, молодим шліфувальником з «Гідросили». Цьому худорлявому, смуглявому хлопцю тридцять три роки, але скільки вони вмістили... Він бачив смерть. Вона чатувала на нього на далекій непривітній землі Афганістану протягом двох років. Йому двічі було подаровано життя. Один раз матерію, як і всім нам, а другий — командиром роти. Спекотного 22 червня 1984 року їхня рота вирушала на бойове завдання, а його і ще кількох залишили в таборі рити траншею. Роту розстріляли в ущелині з гранатометів. Потім душмани ходили між палаючими БТР і добивали поранених. В табір не повернувся жоден. Ті хлопці йому сняться й досі...

А потім помирає його дворічний син Ілля. Відлуння Чорнобиля — білокрів'я. Хвороба тривала вісім місяців. За кордоном дитину могли б викувати, але

треба було 70 тисяч доларів. А де їх взяти? У Києві сказали: «Шукайте спонсорів». Поки писали в міжнародний «Червоний хрест», в інші установи... Ось коли помирала дитина, і трапилась ця історія.

Покійна теща Сергія мала задушевну подругу по роботі Віру Тихонівну. Вони дружили сім'ями. Дітей у Віри Тихонівни не було і вона ставилась до дружини Сергія, Наталки, як до рідної доньки. Бачачи, в якому скрутному становищі опинились молодята з двома хворими дітьми, запропонувала їм з'їхатись: «Зараз я зможу вам допомогти, пізніше, можливо, ви допоможете мені».

Весною минулого року вони написали оголошення про обмін. Невадві по оголошенню відгукнувся Микола Федорович Горб. Він, чомусь, мріяв поміняти свою трикімнатну квартиру в центрі міста на таку ж в районі Попова чи Пацаєва. Тож і

запропонував Горб потрійний обмін. Проте домовленість не реалізувалась, так як Микола Федорович змінив свої наміри.

На деякий час Сергій з Наталкою забули про обмін. Тяжко хворіла дитина. Але восени їх знову знаходить Горб і знову пропонує вже новий потрійний обмін. У листопаді минулого року було оформлено всі формальності з новими ордером, пропискою. Сім'я з району Попова роз'їхалась в квартири Сергія і Віри Тихонівни. Горб одержав ключі від їхньої квартири в омріяному районі, але...

Наталка лежала в лікарні з помираючим сином, Сергій теж з маленькою Надюшкою. У неї було запалення легенів. Тут, в дитячій обласній лікарні, його і відвідала дружина Горба і повідомила, що вони знову передумали і не мають наміру звільняти свою стару квартиру, в якій вилікалися в якій, до речі, Сергій встиг уже про-

вести телефон, і за яку почав сплачувати квартплату.

Далі були похорони сина і тривалі переговори з Горбом. Потім було два засідання суду Кіровського району. Обидва суди не знайшли підстав для визнання обміну недійсним, і обидва рішення суду опротестовував прокурор Кіровського району І. С. Вихров. Обласний суд залишив рішення районного суду в силі, проте судові виконавці не поспішають звільнити квартиру Сергія від сторонніх людей.

Чим же мотивує Горб відмову переїздити і чому так ревниво охороняють його інтереси не тільки колишній начальник відділу юстиції облвиконкому, а тепер захисник А. Т. Терно (зрештою, це його робота), але й сам прокурор?

Не дозволяє Горбу завершити обмін квартирами його совість. Горба насторожило, чому це чужі люди з'їжджаються. З точки зору його — Горбової — моралі це недопустимо, адже в байки про милосердя Микола Федорович змалку не вірив. Далі більше. Виявилось, що 64-річна жінка, яка з'їжджалась з сім'єю Сергія, вибралась зі своєї квартири не на вокзал, чи на вулицю (квартиру ж Микола Федорович не звільнив), а до тестя Сергія. Отже вони з тестем... «Живуть» разом!!! Крім того, уявляєте, тесть Наталці зовсім і не батько, а вітчим. З якою сімейкою зв'язався! Не інакше лихий поплутав. Ні, звичайно, поки що Микола Федорович в чорта не вірить. А ось у Кашпіровського вірити. І товариш Горб так і заявив, що Сергій навіяв на нього якусь оману. Гіпноз зник лише тоді, коли

він, Горб, одержав ключі від нової порожньої квартири. І що ж виявилось. А виявилось страшне! Хіба міг товариш Горб уявити, що в будинках в районі Попова і Пацаєва воду подають за графіком, що взимку в квартирах буває дещо прохолодно, що ліфт може не працювати, а вентиляція в туалеті може виявитись недостатньою. О, де були його очі! Крім того, перед тим, як вселитися, в квартирі потрібно зробити ремонт. І якщо спочатку Микола Федорович оцінював його десь карбованців у чотириста, то зараз, як твердить Сергій, з урахуванням інфляції, він може обійтись в декілька тисяч. Але, якби Сергій фінансував той ремонт в розмірі, скажімо, п'яти тисяч, було б непогано. Платить же хлопець вже більше півроку за квартиру, в якій живе Горб, то чому б на майбутній ремонт йому не розкошелитись?

Звичайно, про Кашпіровського і про гроші товариш І. С. Вихров у своїх протестах на рішення судів писати не став, але все інше (і вентиляція в туалеті, і перебої з водою, і недостатність температури в зимовий період, і поламки ліфту) не пройшло повз прискіпливу увагу принципового прокурора.

Керівництво обкому партії, куди звертався С. Болгар, телефонувало в суд, цікавилось цією справою, проте допомогти Сергію вселитись в квартиру, де він прописаний, і за яку сплачує квартплату вони не можуть.

Не ті зараз часи. Будь-хто з нас має право судитись з ким хочеш і не виконувати рішення судів. Він має право бути прописаним за однією адресою, а

жити в чужій, кимось оплачуваній квартирі. Він може дозволити собі публічно висувати різні припущення з приводу цнотливості 64-річної жінки. Йому нічого не варте розголосити таємницю удочеріння, погрожувати Сергію розглядом його нахабства (бажає, бачите, жити в своїй квартирі) на засіданні Ради трудового колективу заводу.

— Що ж ти думаєш робити? — запитує Сергія.

— Судова тяганина при такій солідній підтримці мого опонента, хоча його претензії абсолютно безпідставні, може тривати вічність. Горб буде висловлювати все нові й нові версії, які не мають ніякого відношення до справи, про те, приміром, що мій тесть раніше жадібно п'є воду і палить «Приму» (де бере?). Або заявить, що я телепат і екстрасенс, або, навіть, планетарий і цей він робив у нестямі.

Можна говорити про негативне електромагнітне поле в новій квартирі, або, що в ній проживає якась нечисть. І по кожній випадку запалалий прокурор, невтомний борець проти поправки прав все слатиме і слатиме в суди протести, аж поки у суддів не здадуть нерви. А вже відмовилась адвокат Е. І. Смілянська напередодні першого суду захищати мої інтереси. А мені сплачувати за квартиру, в якій я не живу, признатися, набридло. Мабути, доведеться розбити намет біля обкому партії чи облвиконкому і там жити, поки тепло. О, якщо це ніяк не облять судові виконавці, візьму хлопців-афганців і вивезу зі своєї квартири чужі речі.

В. ПОСТОЛАТІЙ.

КАРАСІРА

(Продовження. Початок у № 29—33).

НІЧ ЦИНТІ, ПОДАРОВАНА ПРОПЕРЦІЮ. Про те, чого Обідій наже додумувати, говорить Проперцій («Елегії»):

«Ніч щаслива і щасливе ложе моїх розкоші! Скільки ж ми вимовили слів при світлі лампи, а скільки було сваволі після того, як її згасили.

Вона або змалася зі мною з оголеними грудьми, або творила перешкоди, прикриваючи їх тунікою. Марно сон зводив мої повіки, відірвалися вони знову під дотином її уст.

Як ти можеш — сказала — байдуже спати? У тисячній сплетінні єднаймо наші руни, хай уста тішаються довгими поцілунками!

Темнота не сприяє розкоші: говорять, що очі є провідниками кохання. Парі запалав почуттям, бачачи гарну Елену, котра нага вийшла з ложа Менелая. Ендіон своєю нагістю очарував невинну Діану і богиня згодом нагою спала біля нього.

У ліжку не закривай своїх поваб, бо власноручно пошматув на тобі ненависні шати. А якщо гнів понесе мене далі, мати твою помітить його сліди на твоїх плечах.

Дозволь мені цілувати твої пружні груди. Пони доля сприяє, хай очі наші насичуються коханням. Живим чи мертвим належатиму тобі.

Якщо погодишся на такі ночі, один рік для мене стане довшим від самого життя. Не жалій для мене їх, і стану я безсмертним у твоїх обіймах. Що кажу, одна ніч із тобою може створити з мене бога, з мене, найменшого з поміж людей.

РОЗДІЛ 1-Б. ЖИТТЯ СВІТСЬКОЇ І ЗАМОЖНОЇ ЛЮДИНИ Поза домом. Релігійні свята. У деякі едалі дні збираються любителі мистецтва у святині богині Сарасваті (покровительна мистецтва).

Там слухають співців, котрі щойно прибули до місечка. Наступного дня їм щось платять, а тих, хто сподобався, залишають на довшє.

Члени товариства любителів мистецтва чинять тан у смутні й приємні хвилини.

Вони приязно настроєні щодо іноземців, які прибули на зібрання.

Тані збори відбуваються таном під час святкування на честь якогось іншого божества.

Прогулянки до садів і публічних лазень. Мужчини відвідують їх гарно вдягненими у товаристві куртизанок, з чисельною челяддю. В таких умовах три типи чоловіків роблять послуги багатим особам та куртизанкам.

10. Пітхамарда, котрий не володіє нічим, окрім свого таланту; може зробити все і всьому навчитись.

20. Віта є таким, хто втратив свій мастон, але через освіту і давні приятельські стосунки в цій місцевості має доступ до багатіїв та куртизанок і живе з того, що вміє від них витягнути. Це — офіційний дармоїд.

30. Відушак є різновидом придатного блязня. Ним давше є брамін, котрого всі цінять за гумор і влучні жарти.

Цих людей використовують для того, щоб поєднувати багатіїв із куртизанками. Вони мають таном слугувати жабрачцям, жінками з виголеними головами (вдовами) й колишніми куртизанками, що мають до цього хист.

Товариські зібрання. Мужчини одного віку, уподобав, освіти збираються у гроні знайомих або у знайомих куртизанок, або в домі одного з них розмовляти, складати вірші, спілкуються.

В останньому випадку жінки, котрі вирізняються вродою і мають подібні уподобання й таланти, можуть бути допущені до товариства й користуватись почесностями.

Часто розмови бувають виявами поетичних імпровізацій та зустрічних цитат із різних поетів. Для наочності ми склали такий діалог, використовуючи уривки з творів поетів:

Учений брамін: — Хто придумав цей лабіринт непевності, цю святиню непристойності, це зібрання помилок, це засі не тисячею ошустів, поле, цю перешкоду до брам Небес, ці уста пенельного міста, цей ношин, наповнений всілякими дурничками, цю отруту, подібну до амброзії, цей ланцюг, що приковує смертних до цього світу, — чи не жінка?

Куртизанка: «Ти, лицемірний мудрагелю, паплюжачи жінок, ошукнеш себе й інших, бо плодом смертей є Небо, а воно тим, хто його досяг, дарує апсараси (німфи).

Брамін: — У жінок мед у словах, а отрута в серці, б'ють вони одночасно в груди краєм руки.

Куртизанка: — Глупці, котрі стороняться жінок, зривають самі лише кислі плоди; їхня власна глупота з богом кохання приготує їм заслужену нару. Того дня, коли благородні мужі пануватимуть над своєю нагою, гори Віндх'я впаде, зерном подолать океан.

Брамін: — Тут на землі молодість є нічим іншим, як садом, повним отруйних квітів, воплетінням пристрасі, причиною прикрої докучливіших од тих, які намагаються зносити сотні пекел, зерном шаленства, перешкодою з хмар, яка приковує світло знання, єдиною зброєю бога кохання, смугою помилон всієї природи.

Куртизанка: — Ти старий, кривий і кулявий, паршивий собацюро, на тобі залишилися самі шкіра та ности, а писон твій скалічили вилізуючі тобою шнарапули. Ти ж сам ще упадаєш за сукнями; бог любові поганяє всіх до сну. Ледве ступня гарної жінки торкнеться дерева асіона, одразу зацвітуть всі його квіти.

Пристрасні жінки розпалюють серця своїми жагучими принадами; з одним щебетуть, на іншого кладуть хитре око, а лише третій оволодіє їхнім серцем.

Брамін: — Той, хто, гамуючи свої почуття, поєднав свій розум із найвищим духом, — що він може зробити зі щебетанням коханок, з медом їхніх уст, блиском їх обличчя, із зітханнями і любовними забавами, коли вони дозволяють стиснути собі круглі перся?

Куртизанка: — Учені лікарі, котрим stále на устах слова святих писань, є єдиними з тих, хто упівгуби говорить про пожертву задля любові.

Але хто зміг втекти від стегон гарних дівчат, оздоблених поєсами, що шурхотять, і з яких зависають рожеві перли?

Сам Брахма не ладен протистояти тому, за що взялася охоплена чуттєвістю жінка.

Зрілий муж: — Чоловік не певен свого гонору, своєї чоловічості, свого розуму, якщо його серце й рішучість певно не протистоять сіяному жінками псуванню.

Скільки ж то через них знайшов собі згубу — скарби всього світу можна було б купити за це!

Молодин: — Чий вигляд може бути найкращим? Лице дівчини, котра племеним коханням.

Який запах найприємніший? Її солодке дихання.

Який звук є наймилишим? Голос коханки.

Який смак є найтоншим? Крапля роси, що зволожує її уста.

Який дотик є найсолодшим? Дотик її тіла.

Яка картина найвідповідніша для думки? Її поваби.

Усе в молодій дівчині повне принади.

Молодий поет: — Дівчина схожа на ніжну бруньку, що сплячить тролнди. Роста вона невинною в сутні батьківського гаю, схована від безбачен, віддалена від всілякої зневаги. Але як тільки її лоні відкриється для поцілунків западального соловейка, вона одразу стає відірваною від материнського себля і безжално приєднаною до трав, що їх топчуть ноги суспільства. Вона виявиться на публічному майдані, перед очима перехожих і зів'яне від тисяч нечистих поцілунків. І марно тоді шукати її дівочу свіжість.

Інший молодик: — Легкий усміх на устах, погляд одночасно амбійний і полохливий, веселе щебетання, втеча й раптове повернення, лукаві тривалі застави — чи це все не є тим спокусливим у дівчат з очима галі?

Коли їх немає, ми прагнемо їх бачити.

Коли їх бачимо, нашім єдиним прагненням є поєднатися з ними в обіймах.

Коли ми знаходимося в їхніх обіймах, не можемо з них вивратися.

Молодий поет: — Для якого смертного призначена ця довершена краса, подібна у своїй свіжості до оксамитної квітки, чий аромат ще ніхто не вдихав, до прикрих бруньки, яку не наміслили відділити від стебла безбожний ніготь, до ще цнотливої перли, що перше спочиває в лоні скоїни, де ся уродила.

(Далі буде).

З 13 по 19 серпня

понеділок

13 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — у світі тварин. 8.35 — Грає В. Селі-вохін (фортепіано). 8.55 — Документальні фільми «Останній крок», «Турбота наша така», 9.40 — Кінопанорама. 11.10 — «Казна про загублений час». Мультифільм. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 15.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 15.15 — «Великий секрет для маленької компанії». Мультифільм. 15.30 — Коли танцюють ескімоси. 15.55 — Дитяча година (з уроком французької мови). 16.55 — Концерт. 17.15 — Ми і економіка. Шляхи розвитку економіки Росії. 18.30 — «Село Степанчикове і його мешканці». Художній телефільм. 1 серія. Прем'єра. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Колаж. 20.45 — Прем'єра хроніально-документального телефільму «Місяць в Індії». 22.15 — Тільки одна зустріч. Пісні Ю. Антонова у виконанні автора. 22.55 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.20 — «Пригоди принца Флорізелі». Телефільм. 1 серія. 0.24 — «Граф Люсьєбург». Музична вистава.

УТ

16.00 — Новини. 16.10 — «Зустріч у Тралялісних». 16.50 — «Народоводед». 17.20 — Фільм-балет. 18.00 — На київській хвилі. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.50 — Телефільм «Заповідник». (Кіровоград). 19.10 — «Точна зору». В передачі бере участь перший заступник голови обласного В. С. Кривий. (Кіровоград). 19.30 — Актуальна на-

ра. 20.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Шахтер». «Металіст». 2-й тур. 20.45 — На добраніч, діти! 21.05 — Неділю вранці. (Кіровоград). Повтор від 22 липня. 22.25 — Вечірній вісник. 22.55 — Музичний монітор квартет «Ноло».

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — «Самітники». Документальний фільм. 7.50 — Короткометражні художні телефільми для дітей. «Стіна», «Жаба і едельвейс», «Літо Еміль-бена». 9.00 — Цей фантастичний світ. 10.20 — Сеанс повторного телефільму. «Наш умілець». 16.00 — А. портрет польського композитора Г. Бацевич. 16.50 — Зустріч з художником В. Артиковим. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Мультифільми «Срібний дзвіночок», «Журавки». 18.25 — Колаж. 18.30 — Держтелерадіо БРСР (Мінськ). 19.00 — Вечірня назка. 19.15 — Азербайджан. Літо 1990 року. 20.15 — Передача пройшла в ефір... 20.40 — З фондів ЦТ. «Снянка води». Художній телефільм. 1 серія. 21.45 — Щоденник чемпіонату світу зі стрілецького спорту.

вівторок

14 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.30 — «Село Степанчикове і його мешканці». Художній телефільм. 1 серія. 9.00 — Клуб мандрівників. 10.00 — Це було... було. 10.20 — «Крила, ноги і хвост». Мультифільм. 10.25 — Дитяча година (з уроком французької мови). 11.25 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 15.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 15.15 — «А хто чарівник?». Мультифільм. 15.30 — Мелодії і ритми Конго. 15.50 — Науковий вісник. 16.35 — Пакистан: через важкі будні до свят. 17.00 — Здрастуй, музико! 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Рух без небезпек. 18.30 — «Село Степанчикове і його мешканці». Художній телефільм. 2 серія. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Слово. Літературно-художня програма. 22.40 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.05 — «Пригоди принца Флорізелі». Телефільм. 2 серія. 0.09 — Спортивна програма. 0.39 — «Юнона» і «Авось». Фільм-вистава.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Все про кіно. 10.40 — Доброго вам здоров'я. 11.25 — Художній фільм

«Ідіот». 13.25 — Теорія українських радянських композиторів. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Вісник». 16.40 — Господарем на... 17.10 — Телефільм «Інзеледа. Інзеледа». 17.35 — Співає В. Орлова. 18.00 — Телефільм «Світ у глинці». 18.15 — Для дітей. Зустріч з майстрами мультиплікації. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — Концерт. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Говоримо українською. 21.20 — Художній телефільм «Угрюм-ріка». 1 серія. 22.40 — Вечірній вісник. 23.10 — Музичний монітор. Фільм-концерт.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — Цирк завірів. 8.00 — Образ. Літературна передача для старшокласників. 8.40 — Радість Європи. Міжнародний дитячий фестиваль у Югославії. 9.10 — Фільм — дітям. «Пригоди Арслана». 1 серія. 10.15 — Ритмічна гімнастика. 10.45 — Сеанс повторного телефільму. «Сімнадцять миттєвостей весни». 5 серія. 16.00 — Співає А. Аблабердієва. 16.30 — Прем'єра документального фільму «Ой, спасибі, лікарю...». 16.55 — Ритмічна гімнастика. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Баскетбол. Чемпіонат світу. Чоловіки. У перерві — 18.45 — Вечірня назка. 19.45 — Колаж. 19.50 — «Треба пам'ятати...». Про філософа П. Флоренського. 20.40 — З фондів ЦТ. «Снянка води». Художній телефільм. 2 серія. 21.45 — Щоденник чемпіонату світу зі стрілецького спорту.

середа

15 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «Село Степанчикове і його мешканці». Телефільм. 2 серія. 9.05 — Співає К. Георгіаді. 9.30 — Слово. Літературно-художня програма. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 15.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 15.15 — «Огнін». Мультифільм. 15.30 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 16.30 — Індія: непохитність у благощесті. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Резонанс. 19.15 — Концерт Смоленського російського народного оркестру. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Колаж. 20.45 — «Острів». Художній фільм. 1 серія. Вперше. 22.20 — Танці, танці, танці. Міжнародний конкурс виконавців балетних танців. 23.05 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.30 — «Пригоди принца Флорізелі». Телефільм. 3 серія. 0.34 — По сторінках передач «Навколо сміху». 1.49 — «Тане велике кохання». Концерт за участю В. Атлантова.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Музична програма. 11.50 — «Село і люди». 12.35 — Говоримо українською. 12.55 — Художній фільм «Пан оформлювач». 16.00 — Новини. 16.15 — «Сонячне коло». 16.45 — Телефільм «Зачерпни з рідного колодязя». 18.00 — На київській хвилі. Інформаційний випуск. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — «Щасливої дороги». (Кіровоград). 19.00 — Усім миром. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — Міжнародний турнір з хокею. Фінал. 3 період. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Прем'єра фільму-концерту «Русалчин тиждень». 21.55 — Реклама. 22.00 — Вечірній вісник. 22.30 — Художній телефільм «Угрюм ріка» 2 серія.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — Документальні фільми «Угрюм ріка», «На дуду грець». 8.00 — Здрастуй, музико! 8.45 — «Гидке начиння». Мультифільм. 9.05 — Фільм — дітям. «Пригоди Арслана». 2 серія. 10.10 — «Мухомор розмова, або Монолог щасливої жінки». Документальний фільм. 10.30 — Сеанс повторного телефільму. «Сімнадцять миттєвостей весни». 6 серія. 16.00 — А. Шкитке. «Не «Сон літньої ночі». 16.10 — Бар'єр. Чи потрібна сила без розуму? 16.40 — «Кличу на допомогу...». Доля одного хутора. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Баскетбол. Чемпіонат світу. Чоловіки. У перерві — 18.40 — Вечірня назка. 19.40 — Колаж. 19.45 — Прем'єра документального телефільму «Вищий цвіт...». 21.05 — Міжнародний естрадний фестиваль «Сопот-90». День перший. У перерві — 22.50 — Щоденник чемпіонату світу зі стрілецького спорту.

четвер

16 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «Острів». Художній фільм. 1 серія. 9.15 — Грає квартет баяністів Київської філармонії під керівництвом М. Різоля. 9.25 — Людина. Земля. Всесвіт. 10.25 — Дитяча година (з уроком англійської мови). 11.25 — Колаж. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 15.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 15.15 — Музична скарбниця. Р. Вагнер. Фрагменти з опер. 16.10 — «Рокова любов». Мультифільм. 16.35 — Прем'єра документального публіцистичного телевізійного відеофільму «Хочу зрозуміти...». Про наслідки Чорнобильської аварії. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — ...До шістнадцяти і старші. 18.40 — Актуальний репортаж. 18.50 — Із золотого фонду ЦТ. Усні оповідання І. Андронікова. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — За зведеннями МВС. 20.50 — «Острів». Художній фільм. 2 серія. 22.30 — ТСН. Телевізійна служба новин. 0.00 — «Чорний трикутник». Телефільм. 1 серія. 1.05 — «По музях і виставочних залах». Шедеври іспанського живопису в Москві з музею Прадо. 1.40 — Вас запрошує С. Ротару.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній телефільм «Угрюм ріка». 1 і 2 серії. 12.00 — «Поміни». 13.20 — «Пиво у спокійний полудень». 15.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Веселка». 16.40 — Науково-популярний фільм. 17.00 — «За заводською прохідною». (Кіровоград). 17.30 — Міжнародний дитячий конкурс балетного танцю. 18.30 — Документальний фільм. 18.55 — Співає З. Бабій. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — Реклама. 20.10 — Прем'єра телефільму. 20.40 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Молодіжна студія «Гарт». У перерві — 22.00 — Новини.

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.15 — «Образ». Літературна передача для старшокласників. 8.35 — Прем'єра документального фільму «Шлях на Євпаторію». «Східний Сибір». Кіножурнал. 9.15 — Фільм — дітям. «Лиха боїться — щастя не бачить». 1 серія. 10.20 — Ритмічна гімнастика. 10.50 — Сеанс повторного телефільму. «Сімнадцять миттєвостей

весни». 7 серія. 16.00 — Відраження. «Діти дим». 16.30 — Ритмічна гімнастика. 17.00 — Пісні Помор'я. 18.00 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — Баскетбол. Чемпіонат світу. Чоловіки. У перерві — 18.40 — Вечірня назка. 19.40 — Колаж. 19.45 — Телевізійний музичний абонемент. «Ісгуді Менухін у Москві і Ленінграді. Роки 1987, 1989...». 20.35 — Кінофестиваль. «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального телефільму «Танець з рожевою стрічкою». 21.05 — Міжнародний естрадний фестиваль «Сопот-90». День другий. У перерві — 22.50 — Щоденник чемпіонату світу зі стрілецького спорту.

п'ятниця

17 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — «Острів». Художній фільм. 2 серія. 9.15 — Грає М. Вахутинський. 9.20 — Усні оповідання І. Андронікова. 10.25 — Прем'єра документального телефільму «Неправдива казка». 10.45 — ...До шістнадцяти і старші. 11.30 — Час. Телевізійна служба новин. 15.00 — ТСН. Телевізійна служба новин. 15.15 — Московський конкурс дитячої пісні. 16.00 — Прем'єра документального фільму «Вільна імпровізація». 16.15 — Танці Індонезії. 16.45 — Діалог з комп'ютером. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин. 18.00 — Зона. Важкий шлях ідей. Із циклу «Влада Радам». 18.30 — Я. Гайдн. «Відлуння» для кларесина і струнного оркестру. 18.45 — Актуальний репортаж. 18.55 — «Діти грихів». Художній телефільм. Прем'єра. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Колаж. 20.45 — В уряді СРСР. 20.55 — Це було... було... 21.25 — Спецвипуск програми «Погляд». «Російська Америка». 22.40 — ТСН. Телевізійна служба новин. 23.10 — «Чорний трикутник». Телефільм. 2 серія. 0.15 — Театр одного актора. О. Філіпенко. Вечір радянської сатири. 1.30 — «На біс». Кіноконцерт.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Для дітей. Канал «Д». 10.50 — Пам'яті Утьосова. 11.35 — «Спадщина». 12.20 — Фільм-опера «Князь Ігор». 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «До... мій... соль». 16.40 — «Серцем до рідної землі». 17.30 — «Світ см'я». 18.00 — На київській хвилі. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — Земля моя. Проблеми збереження Південного Бугу. 19.30 — Актуальна камера. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Художній телефільм «Угрюм ріка». 3 серія. 22.05 — Вечірній вісник. 22.35 — «Нозацькому роду — нема переводу».

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — С. Прокоф'єва. І. Токмакова. «Стріла Робін Гуда». Фільм-вистава. Центрального театру Радянської Армії. 9.15 — Російські народні пісні виконує Л. Іванова. 9.25 — Фільм — дітям. «Лиха боїться — щастя не бачить». 2 серія. 10.30 — Сеанс повторного телефільму. «Сімнадцять миттєвостей весни». 8 серія. 16.00 — «А нам допоможе робот...». Мультифільм. 16.10 — Автопортрет. Музична програма за участю В. Кривоноса. 17.30 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 18.00 — «Запам'ятай пісню». Для дорослих і дітей. 18.15 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра до-

кументального телефільму «Возспадження». 18.35 — Колаж. 19.00 — Вечірня назка. 19.15 — Повтор на ваше прохання. Доброго вам здоров'я. Лікар Сарчук. 20.00 — Прем'єра документального телефільму «Легко сказати». 20.20 — Концерт органної музики. 20.50 — Спорт для всіх. 21.05 — Міжнародний естрадний фестиваль «Сопот-90». День третій. У перерві — 22.50 — Щоденник чемпіонату світу зі стрілецького спорту.

субота

18 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

5.30 — 120 хвилин. 7.35 — Мама, тато і я. 8.05 — Пори року. Серпень. 9.05 — Концерт Державного ансамблю пісні і танцю Татарської АРСР. 9.45 — НЛО: бельгійський трикутник. 10.15 — Прем'єра документального телефільму «Душа, повстань, щоб потрудитися...». 10.55 — Партнер. Камерційний вісник. 11.25 — Під знаком «Пі». 12.25 — «Бурда моден» пропонує... 12.55 — Фільм — дітям. «Шлях до школи». Вперше. 13.25 — «...І не обираєди себе». Про Полтавський художній музей. 13.50 — Мультифільми. 14.30 — По сторінках американського кіно. Кіноконцерт. Випуск 1. 15.00 — Хвилини поезії. 15.10 — По сторінках американського кіно. Кіноконцерт. Випуск 2. 15.40 — Концерт Державного камерного оркестру СРСР. 16.45 — Міжнародна панорама. 17.30 — На прохання глядача. Художній телефільм «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона». «Снарби Агри». 1 і 2 серії. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — «Дуже синя борода». Мультифільм для дорослих. 21.05 — Міжнародний естрадний фестиваль «Сопот-90». Гала-концерт. У перерві — 22.50 — ТСН. Телевізійна служба новин. 0.30 — «Чорний трикутник». Телефільм. 3 серія. 1.38 — Ф. Зуппе. «Прекрасна Галатея». 3.08 — Що таке цирк.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — Художній телефільм «Угрюм ріка». 3 серія. 10.55 — На автошляхах республіки. 11.10 — «Червоний кінь». Вистава. 12.20 — Концерт державного оркестру народних інструментів УРСР. В перерві — 13.30 — Новини. 14.55 — Доброго вам здоров'я. 15.25 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм для дітей. «Тасманийський золотий брегет». 1 серія. 16.30 — Сатиричний об'єктив. 17.00 — Суботні зустрічі. 18.30 — У пам'яті і совісті в боргу. Пісні воїнів-афганців. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — «Каліме-рас» — здрастуйте. Зустріч з грецькими поетами та художніми колективами Донеччини. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Художній телефільм «Угрюм ріка». 4 серія. 22.15 — Вечірній вісник. 22.55 — Музичний монітор. «Співають «Крайни». (Кіровоград на Республіканське телебачення).

ЦТ (II програма)

7.00 — Гімнастика. 7.20 — «Син Оки». 8.45 — У. Сароян. «Не йди розгніваним». Телевистава. Прем'єра. 11.50 — «Оленчине курчатко». Мультифільм. 12.00 — Баскетбол. Чемпіонат світу. Чоловіки. Півфінал. 13.30 — Відеоназал «Радянська Росія». 16.00 — Фільми студій союзних республік. «Дезертир». Художній телефільм. Прем'єра. 17.10 — Документальні фільми. 17.55 — Російська мова. 18.25 — Кінопубліцистика союзних республік. Прем'єра документального

телефільму «В ім'я і на славу». 18.35 — Колаж. 19.00 — Вечірня назка. 19.15 — Концерт групи «Ночний джам». 20.00 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 20.40 — А. Мехеш. «Балтазар». Телевистава телебачення Угорщини. Прем'єра. 21.35 — Щоденник чемпіонату світу зі стрілецького спорту. 21.50 — Нічний сеанс. «Загибель 31 відділу». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

неділя

19 СЕРПНЯ

ЦТ (I програма)

7.00 — Спорт для всіх. 7.15 — Ритмічна гімнастика. 7.45 — Тираж «Спортлото». 8.00 — З ранку раненько. Передача для дітей. 9.00 — На службі Вітчизни. 10.00 — Ранкова розважальна програма. 10.30 — «Навколо світу». Альманах. 11.30 — Здоров'я. 12.15 — Педагогіка для всіх. 13.15 — «Цирк для моїх онуків». Художній фільм-монографія. 14.25 — Прем'єра мультифільму «Токи». 14.40 — Валерій Леонтьєв в Індії. 15.35 — Сільська година. Панорама. 16.50 — У світі мазок і пригод. «Легкі кроки». Художній телефільм. Прем'єра. 18.25 — Виступ дитячого ансамблю «Маріам Панес». (Японія). 18.55 — На прохання глядача. Художній телефільм «Безім'яний замок». 1 серія. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин. 20.40 — Футбольний огляд. 21.10 — Творчий вечір народного артиста СРСР В. Васильєва у Великому театрі СРСР. 23.35 — Слідство веде Знатний. Телефільм. «Справа 21». «Без нома і наметета». 1.45 — Анна Герман. Доля і пісні.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «У неділю вранці». 10.20 — Ритмічна гімнастика. 10.50 — Художній телефільм «Угрюм ріка». 4 серія. 12.05 — Для дітей. Канал «Д». 13.35 — Новини. 13.45 — Музичний фільм «Ой, там, на товчуху, на базарі». 14.10 — Для дітей. Художній телефільм «Тасманийський золотий брегет». 2 серія. 15.15 — Ви нам писали. 16.00 — До дня повторного фоту СРСР. 17.00 — «Кий-історик-тородеталь» пропонує... Реклама. 17.05 — «Село і люди». 17.35 — В українському фонді культури. 18.30 — Концерт художніх колективів. 19.30 — Актуальна камера. 20.00 — Телеспортсмена. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Візит до лікаря. 21.15 — «Класик-шоу». Музична програма. В перерві — 22.05 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

7.00 — На зарядку ставай! 7.20 — Земля тривоги нашої. Прем'єра документального телефільму «Варіанти майбутнього». Фільм 5 із циклу «Стратегія енергетики». 8.30 — Наурыз. 8.50 — Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера І. Бєляєва. «Ярмарок». «Дзвінка сторона». 9.55 — Баскетбол. Чемпіонат світу. Чоловіки. Матч за 3 місце. 11.25 — «Баго іде до бабусі». Мультифільм. 11.40 — Повтор на ваше прохання. «КВН-90». Зустріч команд Дніпропетровського університету і Київського політехнічного інституту. 13.30 — Відео-канал «Радянська Росія». 16.00 — Планета. Міжнародна програма. 17.00 — Концерт баяністів і акордеоністів. 18.25 — Об'єктив. 19.00 — Вечірня назка. 19.15 — Колаж. 19.20 — «...Будемо вірити, жити й чекати». Про Б. Пастернака. 20.00 — Час. Телевізійна служба новин (з сурдоперекладом). 20.40 — «Гори димлять». Художній телефільм. 1 і 2 серії. Прем'єра. 23.05 — Щоденник чемпіонату світу зі стрілецького спорту.

ПУТІВЦЯМИ З РЮКЗАКАМИ

Прихилившись до берези велосипед, здавалося, ось-ось хрусне під вагою туго напактованих тюків. Але нічого, витримав і п'ятеро чоловіків із синьо-жовтим прапором та магафоном покотили його від пам'ятника Шевченкові вулицями Кіровограда. Так почався 8 серпня ц. р. обласний похід «Дзвін». Його учасники О. Герасченко, В. Бурков, М. Білоцерківський, О. Підгорний і В. Бондар пройдуть пішки, ночуючи в наметах, селах і містах Кіровоградської, Знам'янської, Онуфріївської, Світловодської районів, по дорозі до них приєднаються інші «дзвінці», і закінчиться похід у Каневі, де відбудеться Всеукраїнське свято молоді. «Мета походу... — сказав виконавчий секретар крайової організації Руху В. Бондар, — спробувати об'єднати громадян республіки під гаслом державної незалежності України. З'ясувати, чи є екологічні біді, проводитимемо соціологічні дослідження. Приміром, подікавимося, чи виправдали сподівання виборців народні депутати Панченко, Мусієнко, Мармазов, Павленко, Тарасенко, Яворівський. У людей неоднозначне ставлення до національної символіки тож говоритимемо й про неї. Словом, це буде просвітницький похід».

Н. ЧЕРСЬКА.

НА ДОЗВІЛЛІ

ЄЛИСАВЕТГРАД—ЗІНОВ'ЄВСЬК—КІРОВОГРАД

Громадськість порушує питання про повернення історичних назв ряду міст, перейменованих у сталінські часи. Із карти Батьківщини вже зникли Ворошиловград, Жданов, Орджонікідзе, Куйбишев та деякі інші міста, яким повернуто їхні історичні назви. Правомірним вбачається питання про повернення своєї назви і нашому місту. Ім'я Кірова було тиражоване в роки сталінщини у сотнях населених пунктів, у тисячах назв установ, у сотнях тисяч назв вулиць,

скверів, площ. Тому це ім'я нівелює неповторність нашого міста. Робить його схожим на своїх «тезок». Крім того, Кіров ніякого відношення до нашого міста не мав, тоді як Зінов'єв у ньому народився. Якщо порівнювати ці дві особи, то слід зауважити, що якщо Кіров був одним з найближчих соратників Сталіна, то Зінов'єв — людина з ленінського оточення, яку в свій час називали одним з вождів більшовизму і світового пролетаріату. Так що назва Зіно-

в'євськ мені здається значно привабливішою, ніж Кіровоград.

Крім того, історична назва нашого міста — Єлисаветград — походить від назви фортеці святої Єлисавети. Зверніть увагу, святої, а не цариці Єлисавети Петрівни, яка була лише «божою помазанницею». Так що в цій назві більше божественного, ніж царського. А оскільки ми зараз стали значно терпиміші до релігійних значаїв минулого, то, вважаю, і назва Єлисаветград цілком може дебатуватись. Адже цю назву наше місто ма-

ло 170 років, тоді як ім'я Зінов'єва носило лише 10 років, а Кірова — 55. Єлисаветград був столицею нових земель, одним з найбільших і найкультурніших повітових міст Росії і України. Кіровоград — пересічний провінційний обласний центр.

Тож питання про назву нашого міста заслуговує принаймні на те, щоб його обговорити. Що ж стосується самої назви, то хай вирішать самі мешканці міста.

ВІТАЛІЙ ПОСТОЛАТІЙ.

НЕ ПЛАЧЬ, АЛИСА

ВИ ЗАМОВЛЯЛИ ПІСНЮ

[«Сталкер»]

Вірші Сергія КОСТОВА.
Музика Андрія ДЕРЖАВІНА.

Вот и все, вот и кончилось теплое лето.
Вот и все.
Расставаться всегда тяжело,
Расставаться с памятью о чуде,
Зная, что его уже не будет.
И ты плачешь, а детство прошло.

ПРИПЕВ:

Не плачь, Алиса,
Ты стала взрослой.
Праздник наступил,
И тебе уже 16 лет.
Прощай, Алиса,
Погасли звезды,
И глядит взрослой жизни
Первый твой рассвет.

В первый раз
Ты гостей не встретишь у двери,
В первый раз
Равнодушна к улыбка друзей.
И среди подарков — нет игрушек,
И тебе никто сейчас не нужен.
Это праздник закрытых дверей,
Это праздник вчерашних детей.

ПРИПЕВ:

Вот и все,
Кружит ветер упавшие листья.
Вот и все.
Но иначе и быть не могло.
Лето не всегда бывает теплым,
Оставляет холод снег на стеклах,
И ты плачешь, а детство прошло,
И ты плачешь, а детство прошло...

ПРИПЕВ.

БОЛГАРСЬКІ СМІШИНКИ

Через рік після одруження чоловік розмовляє — жінка слухає. Через два роки жінка розмовляє — чоловік слухає. Через шість років обоє розмовляють, а сусіди слухають.

* * *

Біля телефонного автомата зібралась черга, чекаючи, поки чоловік у будці закінчить розмову. Через двадцять хвилин хтось із черги, відчинивши двері, нервово каже:

— Прошу пробачення, ви ж не розмовляєте, а лише тримаєте трубку...

— Ви помиляєтесь, — відповів мовчазний чоловік, поклавши трубку. — Я розмовляю зі своєю дружиною.

* * *

— Питаєш, чому після розлучення з тобою я одружився з твоєю сестрою? Невже ти могла подумати, що я терпітиму ще одну тещу?

* * *

— Ой, — вигукнула молода жінка, — яка я безталанна! Тільки закохуюся, як ось тобі, маєш: або він одружений, або я заміжня...

Мал. В. ШИЛОВА.

Маргіналії

(ЗАМІТКИ НА ПОЛЯХ
ТРОЛЕЙБУСНИХ БІЛЕТІВ)

Знав три ноти, та цього було достатньо, щоб жити приспівуючи.

Молодим скрізь у нас дороге.

Ми далеко підемо, якщо лапті не розлізуться.

Зробив розумне обличчя — і на тому спасибі!

Шлях один — путівники різні.

Здається все добре, погано одне — це тільки здається.

Злиття села з містом розпочалося з черг в продовольчих магазинах.

В. ПОЛИЩУК.

Не дай роги

Не знаю, що зробилось з Гнатом, коли обрали депутатом. (Не України, бога ради, А нашої, міської влади).

Пройшов, задерши носа, мимо свого сусіда дядька Кліма. Вже часто з ним таке буває — Товаришів не помічає.

Значок міського депутата Він до білизни став чіпляти. Бо! Не цурайсь перестороги — Не дай же поросяті роги.

А. ВИСОЦЬКИЙ.

VIDEO

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 1

НЕДІЛЯ, 12 СЕРПНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Молись про смерть». Гонконг.
13.30, 17.30 «Космічна лють». Фантастика.

15.30 «2019 рік після падіння Нью-Йорку». Фантастика.

ПОНЕДІЛОК, 13 СЕРПНЯ

10.00 «Спляча красуня». Мультфільми.
11.30 «Війна крижаних піратів». Фантастика.
13.30, 17.30 «Вбивці поліцейських». Бойовик.

15.30 «Космічна лють». Фантастика.
19.30 «Коли не рятує сховище». Бойовик.
21.30 «Жінка в дзеркалі». Фільм для дорослих.

ВІТРОК, 14 СЕРПНЯ

10.00 «Олімпійські ігри звірів». Мультфільми.
11.30 «Кінг-Конг із Гонконгу». Фантастика.
13.30, 17.30 «Вбивці поліцейських». 2 частина.

15.30 «Ангел вогню». Бойовик.
19.30 «Фатальні ігри». Детектив.
21.30 «Хелловін». Бойовик.

СЕРЕДА, 16 СЕРПНЯ

10.00 «Аліса в країні чудес». Мультфільми.
11.30 «Робофорс». Фантастика.
13.30, 17.30 «Кіготь-вбивця наносить удар». Бойовик.

15.30 «Кобра». Бойовик.
19.30 «Тигр карате». 1 частина. Бойовик.
21.30 «Хелловін». 4 частина.

ЧЕТВЕР, 16 СЕРПНЯ

10.00 «Супер кор». Мультфільм.
11.30 «Космічний мисливець». Фантастика.
13.30, 17.30 «Майстер-бластер». Бойовик.

15.30 «Синдром Омега». Бойовик.
19.30 «Тигр карате». 3 частина.
21.30 «Людина з того світу». Комедія.

П'ЯТНИЦЯ, 17 СЕРПНЯ

10.00 «Піжнокілі».

11.30 «Останній зоряний воїн». США. Фантастика.

13.30, 17.30 «Почуття люті». Бойовик.
15.30 «Час насилля». Бойовик.
19.30 «Кіборг». Фантастика.
21.30 «Жіночий клуб». Комедія.

СУБОТА, 18 СЕРПНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Говард-качка». Фантастика.
13.30, 17.30 «Колеса у вогні».
15.30 «Поліцейський і бандит». Комедія.

19.30 «Кривавий спорт». Бойовик.
21.30 «Божевільний готель». Комедія.

НЕДІЛЯ, 19 СЕРПНЯ

10.00 «Про турботливіх ведмедів». Мультфільм.
11.30 «Хто поставив Чарлі Спенсера». Детектив.

13.30, 17.30 «Смертоносні білці Шаоліня». Бойовик.
15.30 «Воїни Бронкса 1919 р.»
19.30 «Орел». Бойовик.
21.30 «Хитрун». Фільм для дорослих.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМУ (МДС).

На вулиці Полтавській, 1

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; сценарію комуністичного, військово-патріотичного виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-92; комсомольського життя та економіки — 2-04-84, 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Редактор

В. ІВАШУК.

Друкарня Імени Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 401. Індекс 61103. Тираж 36 000.